

ŽIVA ZAJEDNICA

D2384E

Studeni/November 1984. Broj **11** (56)

»LEBENDIGE GEMEINDE«

MITTEILUNGSBLATT DER

KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN

ERSCHEINUNGORT FRANKFURT AM MAIN

CIJENA/PREIS 1,-DM

LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA

Kardinal Kuharić na prijemu u Bonnu

„Samo Bog može biti sreća i smisao razumnih stvorenja”

Svake godine organizira „Katolički ured” u Bonnu (to je ured za odnose Biskupske konferencije Njemačke sa Saveznom vladom) o blagdanu sv. Mihovila, drugog zaštitnika Njemačke,

prijem za političare njemačkog glavnog grada.

Na ovogodišnjem prijemu 2. listopada glavni je govornik bio zagrebački nadbiskup **kardinal Franjo Kuharić**. Pred vi-

U ovom broju

- Priopćenje Tajništva BKJ str. 2-3
- NEK i bibl. olimpijada str. 3-4
- Janko Leskovar str. 5
- Prof. Brozović o hrvatskom jeziku str. 6
- Iz naših misija str. 7-15
- Dan inozemnog sugrađanina str. 8-10
- Socijalni savjetnik str. 16
- Vijesti iz Naddušobrižničkog ureda str. 17
- U smrt s krunicom str. 19
- Fest der Nationen in Waiblingen S. 20

Srdačan susret predsjednika SR Njemačke R. von Weizsäckera (lijevo) s hrvatskim kardinalom Franjom Kuharićem u Bonnu. U sredini kardinal J. Höffner.

še stotina uzvanika među kojima su bili: predsjednik Savezne Republike Njemačke Richard v. Weizsäcker, više saveznih ministara, tajnika i poslanika, predstavnici njemačkih stranaka i sindikata, diplomatski zbor, predstavnici Evangeličke i Katoličke Crkve na čelu s kardinalom Höffnerom i drugi, naš je Kardinal govorio o temi „**Tko je kao Bog**”.

Iza kako je zahvalio za pomoć „koju su dosada Crkve i Savezna vlada pružale ovdje nastanjenim sugrađanima iz Hrvatske i cijele Jugoslavije”, naš je Kardinal izrazio zabrinutost „zbog razvoja stanja inozemnih obitelji, posebice u vezi mladih bračnih parova i ograničenja dobi djece koja bi smjela doći k svojim roditeljima u Njemačku”. On se nada da će odgovorni naći pozitivno rješenje.

U svom predavanju koje je naišlo na veliki publicitet u njemačkim sredstvima za priopćavanje Kardinal je, između ostalog, rekao: „... *Samo Bog može biti sreća i smisao razumnih stvorenja. Bijeg od Boga bijeg je u zlo i nesreću... Ako čovjek odbaci Boga i sebe proglasi isključivom i apsolutnom normom dobra i zla, istine i laži, ako postane Božji protivnik, otvara put tolikim strašnim zbivanjima povijesti; svoj pak život odvodi u konačnu tragediju... Ako je pak Bog proglašen mrtvim, smrt prijeti samom čovjeku. Ako savjest nema transcendentnog uporišta ni svjetla, gubi smisao... Iz kakvog su srca nikli Gulagi i plinske komore, torture i samice. Kolika su mnoštva potlačena ili lišena života zbog svojih nacionalnih pripadnosti ili zbog svojih vjerskih uvjerenja ili zbog svojih političkih opredjeljenja! I to u ovom dvadesetom stoljeću... Stoga je nužno potrebna duhovna obnova Evrope... Vjerujemo da će Isus Krist ponovno zasjati nad Evropom kao Spasitelj i povesti narode Evrope, velike i male, putovima svoga Mira. Mir i pomirenje tebi, naša Evropa, koja si izmučena dubokim podijeljenostima i grijesima, ali još uvijek i grijana mnogim milostima.*”

Kardinal se Höffner u svojoj pozdravnoj riječi vrlo pohvalno izrazio o radu hrvatskih dušobrižnika u Njemačkoj i dodao: „Ponesite, gospodine Kardinalu, našu zahvalnost svojoj subraći u biskupskoj službi i budite sigurni da njemački biskupi stoje iza vas i vašega rada za vaše sunarodnjake i njihove obitelji”.

Priopćenje za tisak Tajništva BKJ

Ovogodišnji redoviti jesenski sabor Biskupske konferencije Jugoslavije održan je u Zagrebu od 9. do 12. listopada. Jedna od središnjih točaka ovog biskupskog zasjedanja bila je izrada odredaba partikularnog prava naše domaće Crkve u skladu s kanonima novog crkvenog zakonika (Kodeksa kanonskog prava) koji je stupio na snagu g. 1983. Spomenute odredbe naših biskupa odnose se na život i djelovanje svećenika i drugih crkvenih službenika, na disciplinu dijeljenja nekih sakramenata, na

slavljenje zapovijedanih blagdana i na druga područja života katolika te na razne oblike djelovanja crkvenih ustanova. Naši su biskupi donijeli zakonske odredbe nakon pažljivog proučavanja i savjetovanja s odgovarajućim stručnjacima, imajući pred očima vlastite prilike u kojima se odvija život katoličkih vjernika u našoj zemlji. – Donesene odredbe partikularnog prava naše Crkve, nakon odobrenja Svete Stolice, trebaju stupiti na snagu najkasnije o Novoj godini 1985.

Dr. Frane Franić, splitsko-makarski nadbiskup i južnohrvatski metropolita, rado je viđeni gost iseljene Crkve u Hrvata

U želji da se dostojno proslavi 1100. obljetnica smrti svetog Metoda (885-1985) koji je s bratom Ćirilom apostol slavenskih naroda, naši su biskupi izradili prigodnu poslanicu o značenju tih velikana za naše suvremenike i posebno za današnje kršćanske vjernike. Biskupi osim toga žele da se ovaj važni jubilej obilježi tijekom iduće godine odgovarajućim inicijativama i proslavama u svim našim biskupijama, a zajedničku središnju proslavu oni će održati u Đakovu 4. i 5. srpnja.

Kako se godina 1985. proslavlja u Evropi kao Godina glazbe, naši biskupi žele da se ona prikladno obilježi i u našim vjerskim zajednicama. Vrednujući ulogu i dostignuća crkvenih zborova, oni žele posebno ohrabriti rad na promicanju pravog liturgijskog crkvenog pjevanja.

Predsjednici Vijeća i drugih radnih tijela BKJ izvijestili su biskupe o svojem djelovanju na raznim područjima crkvenoga života. Budući da je svim radnim tijelima BKJ ove jesni istekao petogodišnji mandat, predsjednicima i najvećem dijelu članova tih tijela obnovljen je mandat. Biskupi su, osim toga, odlučili da će na čelu svakog vijeća BK unaprijed biti samo jedan biskup, kao njegov predsjednik; on će biti delegat sabora BKJ za područje kojemu se posvećuje dotično vijeće. Biskupi su razmotrili razvoj zbivanja u Međugorju u Hercegovini. Ocjena o značenju tamošnjih događaja moći će se donijeti nakon temeljitih i stručnih ispitivanja, i to isključivo od strane nadležnih crkvenih vlasti. Stoga se ne mogu organizirati službena hodočašća u Međugorje; ne može se prejudicirati o tome sud onih koji su odgovorni za život Crkve.

Biskupi s hrvatskog govornog područja razmotrili su nedavnu veliku proslavu Nacionalnog euharistijskog kongresa u Zagrebu i Mariji Bistrici 8. i 9. prošloga rujna, te su s tim u vezi uputili svoju poruku katoličkim vjernicima.

Hrvatski su biskupi razmotrili zbivanja među hrvatskim katoličkim vjernicima u Kanadi. Oni su dobili uvjerenja da niti Provincija hercegovačkih franjevaca sa sjedištem u Mostaru niti Kustodija Svete Obitelji sa sjedištem u Chicagu ne stoje iza „Hrvatskog društveno-kulturnog centra” u Norvalu u Kanadi, koji vodi iz reda isključeni nekadašnji franjevac i u kojem se vrše vjerski obredi bez odobrenja mjesnog biskupa.

Sjednica predstavnika misionara i past. suradnika

O NEK-u, Proljetnom sastanku i Biblijskoj olimpijadi

U prostorijama Naddušobrižničkog ureda u Frankfurtu na Majni, An den Drei Steinen 42, održana je 9. listopada 1984. godine cjelodnevna sjednica predstavnika svećenika i pastoralnih suradnika s naddušobrižnikom p. Dukićem posvećena hrvatskoj pastoralnoj problematici u Njemačkoj i životu Crkve u domovini. Na sjednici je bilo i nekoliko gostiju među kojima i direktor „Kršćanske sadašnjosti” prof. Josip Turčinović.

Naddušobrižnik je najprije informirao nazočne o **sjednici Vijeća za hrvatsku migraciju** koja se održala u tjednu poslije NEK-a u Zagrebu, na kojoj je zaključeno da se i iseljena Crkva uključi u proslavu 1100. obljetnice smrti sv. Metoda. Spomenuo je da će Vijeće ubuduće dostavljati svim našim misijama Pismo u povodu Dana inozemnog sugrađanina.

Za vrijeme raščlambe **sudjelovanja naših iseljenih vjernika na NEK-u** konstatirano je da je njihova prisutnost na tom važnom događanju za našu Crkvu mogla i morala biti veća. Potrebno je stoga, bilo je rečeno, zaustaviti se u Njemačkoj nad bistričkim događajem i uprisutniti ga u našu iseljenu zbilju. „Bistrica mora ići dalje”, bilo je stajalište svih sudionika na sjednici.

Domovinska Crkva, informirao je prof. Turčinović, već je dosta učinila ili će učiniti da NEK i njegovi plodovi nastave živjeti: „Glas Koncila” izlazi tjedno, „Pastoralni listić” također, izišlo je Skazanje Trinaest stoljeća kršćanstva u Hrvata na tri kazete (zučna početnica naše crkvene i narodne povijesti), izišla je i video-kazeta o NEK-u (traje 105 minuta), a uskoro će izići album i monografija o Nacionalnom euharistijskom kongresu. Rečeno je da se Skazanje može s lakoćom izvoditi u našim misijama i preporučeno je da se to po mogućnosti čini u crkvama, s obnovom krsnog zavjeta. Kompleti za Skazanje potrebnih dijasa bit će uskoro dostavljeni Naddušobrižničkom uredu.

Predstavnici toplo preporučuju i zvučnu i video-kazetu našim vjernicima. Narednih dana misijama će biti dostavljene narudžbenice za jednu i dru-

Dio ovih mladih sigurno će i dogodine sudjelovati na biblijskoj olimpijadi

gu kazetu s popratnim pismom p. Dukića.

Za **Proljetni pastoralni sastanak** od 4. do 8. ožujka 1985. u Vierzeheiligen određena je tema: „Sadašnji trenutak hrvatske pastve u SR Njemačkoj – stanje i perspektive”. Dogovoreno je da o stanju i perspektivama naših misija održe predavanja predstavnici domovinske i njemačke Crkve te predstavnik naših misionara. Predstavnik njemačkog ministarstva za rad ili Ureda za rad trebao bi obraditi stanje našeg radništva u Njemačkoj iz njemačkog i svjetskog ugla. Preporučeno je za tu prigodu rad po grupama.

Razmišljajući o **prvoj pričesti** – da li je organizirati samo u našim misijama ili i u njemačkim župama – predstavnici su se složili da se na stvar ne smije gledati pod vidom isključivosti zbog mnogo razloga. Ne smije se reći našim mladima i njihovim roditeljima: ili kod nas na prvu pričest ili kod Nijemaca, nego, po mogućnosti, i kod nas i kod Nijemaca.

Hodočašće u Kevelaer

Kardinal Kuharić na čelu hodočasničke povorke

Mala varošica Kevelaer, nedaleko od Nizozemske granice, čije ime vjerojatno nikada u novinama ne bismo zapazili da nije veliko Gospino proštenije, jer se ni po čemu ne razlikuje od prosječnog njemačkog gradića, postade, zahvaljujući fra Pavi Obrdalju i poznato proštenije za Hrvate u Njemačkoj. Već pet godina uzastopce organizira fra Pavo hodočašće hrvatskih katolika u Kevelaer, hodočašće, koje iz godine u godinu sve više poprima oblik velikoga molitvenog skupa hrvatskih vjernika u Njemačkoj i Nizozemskoj. Na čuđenje njemačkih domaćina, koji su već navikli gledati poluprazne crkve, okupljaju se Hrvati u Kevelaeru svake godine u sve većem broju. Ali nije samo Marijino svetište cilj hrvatskih hodočasnika, koji kao i svi slavenski narodi rado časte Gospu. Hrvatski križ u Hrvatskoj ulici (Kroatenstrasse) u Kevelaeru privlači ih barem istom snagom. A na samom križu stoji napisano:

*„Anno 1636,
den eersten Augustus,
alzo deesen dato verklaert
zijn hier op dese Schanz
bie de hondert menschen vermoort.
Bidt voor de Ziele
op dat God
hear in de ewigheid
genadig zijn will”.*

(nastavak s prednje str.)

Predstavnici pozdravljaju i preporučuju organizirana putovanja naše mladeži u domovinu.

Biblijska olimpijada slijedeće godine (14. do 16. 6. 1985.) bit će u znaku Evanđelja. Određeno je da se za gradivo kviza znanja uzme 6 stripova o Isusu. Da bi se potaklo stvaralaštvo mladih natjecatelja, ni pitanja ni odgovori neće biti poznati do samog natjecanja u Frankfurtu.

Bila je ovo uistinu radna i donekle povijesna sjednica predstavnika misionara i pastoralnih suradnika s Naddušobrižnikom, jer su na njoj donesene neke, u pravom smislu riječi, dalekosežne, povijesne odluke.

I. Vugdelija

Hrvatski:

„1635., prvog kolovoza, kako nam i sam datum kaže, stotinu ljudi našlo je ovdje smrt. Molite za duše njihove, kako bi im Bog u vječnosti bio milostiv”.

Hrvatskim križem zove se taj simbol pomirenja Boga i čovjeka (čovjeka i čovjeka), jer su tu i Hrvati pali, a i pad drugih prouzročili. Bile so to žrtve mračnog Tridesetogodišnjeg rata. O Bože, pa zar su nas tlačitelji čak ovamo na bojišta slali, tisuće kilometara daleko od domovine, i to u ono vrijeme kad je konj bio najbrže prijevozno sredstvo, pomislio sam pri susretu s križom. Usput moradoh jednom Nijemcu objasniti da Hrvati nisu ovamo dolazili kao osvajači, nego kao sluge, kao od istih tlačitelja pokoren narod.

„Ovogodišnje hodočašće u Kevelaeru bit će u sjeni našeg velikog slavlja u Mariji Bistrici”, pomislio je fra Pavo. A tada nenadano stiže vijest, radosna vijest, da u Kevelaer dolazi naš omiljeni kardinal Franjo Kuharić i da će predvoditi slavlje. Netko reče u šali: „Bit će to Marija Bistrica u malom”. A fra Pavu uzbuđi to još više. Kako dočekati tako uglednog gosta, kako organizirati sve to? „I nepredviđeno može zablistati”, tješio sam ga. I to se doista dogodilo šestog listopada. Oko tri tisuće oduševljenih

vjernika pozdravilo je Kardinala, koji je u prisutnosti tridesetak svećenika predvodio slavlje. Zbunjeni biskup Averkamp iz Xantena, gradonačelnik iz Kevelaera i drugi njemački uzvanici gledali su s divljenjem bljesak radosti u očima hrvatskih vjernika, bljesak upućen Kardinalu.

Iza sv. Mise priredili su nam domaćini ručak kod kojeg su izmijenjeni govori, pozdravi i želje „mira i dobra”.

Oko četiri sata popodne formirala se spontano procesija. Hodočastili smo Hrvatskom ulicom k Hrvatskom križu. Gradonačelnik Kevelaera, koji se nalazio nedaleko od mene, vrtio je glavom gledajući veličanstvenu povorku. Ne znam kakve su mu se misli vrtile glavom, ali po osmjehu na licu, vjerujem da je to bio pogled divljenja. Divljenje je obuzelo i ostale njemačke uzvanike kad su nakon procesije vidjeli onaj jednostavni hrvatski narod kako se gura oko svog Kardinala – neki da mu ruku pruže, a drugi da mu sretan put u domovinu zažele. Kardinal se ponašao jednostavno, kao i njegov narod. Zaboravljajući na umor i dalek put koji je ležao pred njim, pružao je ruke razdraganoj masi vjernika. Netko me gurnu s leđa. Bio je to gospodin Pottebaum, referent za inozemnu pastvu u biskupiji Münster. „Ja?” rekoh upitno. „Mein Gott, am Gesicht sieht man, daß der Kardinal ein einfacher und guter Mensch ist”, čuh na njemačkom. „Da!” odgovorih mu misleći na Križ, na Tridesetogodišnji rat i sudbinu našeg naroda, koji se morao, tako daleko od domovine, boriti za tuđe interese.

Lam

Vjerničko mnoštvo oko kardinala Kuharića pred Hrvatskim križem u Kevelaeru

Janko Leskovar

1. Među hrvatskim piscima duga života, koji su spajali naraštaje i prenosili svoja iskustva, spoznaje i zamisli, našao je svoje mjesto Janko Leskovar.

Književni povjesničari ubrajaju J. Leskovara među naše književnike koji su krajem osamdesetih i početkom devedesetih godina prošloga stoljeća pridonijeli napretku hrvatske pripovijetke od društvene k psihološkoj. Takav Leskovar, pisac na razmeđu književnih razmirica i sporova, zanimljiv je bio motriteljima naših kulturnih zbivanja, posebice čitateljima.

Odgojen kršćanski, a zatim uključen u život kao učitelj, Janko Leskovar je kao pisac prihvatio mnoge Schopenhauerove zasade, stanoviti pesimizam pa i fatalizam.

2. Svoj život (1861. – 1949.) ispunio je Janko Leskovar učiteljskim i spisateljskim radom, a također i gospodarstvom u rodnom Valentinovu. Nakon što je god. 1884. svršio preparandiju u Zagrebu, službovao je kao učitelj u različitim slavonskim mjestima i Hrvatskom Zagorju. Za književnički rad najznačajnije mu je životno razdoblje provedeno u Krapinskim Toplicama (1891. – 1897.) i u Krapini. Šest godina je službovao u Karlovcu, a god. 1906. prešao je u Zagreb. Kao županijski školski nadzornik djelovao je u Zagrebu, gdje je god. 1914. umirovljen. Ostali svoj vijek proveo je u rodnom mu Valentinovu, baveći se – kako je spomenuto – gospodarstvom. Posljednjih tridesetak godina svoga života nije se bavio pisanjem.

3. U popisu Leskovarovih djela počinje se god. 1891. kad je objelodanio pripovijest *Misao na vječnost* (Vienac, 1891.), zatim slijede *Katastrofa* (Vienac, 1892.), *Poslije nesreće* (Vienac, 1894.), *Propali dvori* (Matica Hrvatska, 1896.), *Jesenski cvietci* (Nada, 1897.), *Sjene ljubavi* (Matica Hrvatska, 1898.), *Priča o ljubavi* (Život, 1900.), *Patnik* (u zborniku *Spomen – cvijeće*, 1900.), *Bez doma* (u zborniku *Na domaćem ognjištu*, 1901.), *Kita cvijeća* (Nada, 1903.), *Izgubljeni sin* (Vienac, 1903.), *Kraljica zemlje* (Sielo, 1905.). – Osim posebnih knjiga u izdanju *Matice Hrvatske*, objelodanio

mu je Branko Vodnik niz pripovijesti u knjizi *Hrvatski pripovjedači*.

U književnim djelima Janka Leskovara nazirali su kritičari težnju za obradom suvremene europske problematike, pa su neki (primjerice M. Nehajev) držali da „zaslužuje jedno od prvih, ako ne i prvo mjesto u suvremenoj našoj knjizi” (Život, II., 56). No treba pripomenuti da su likovi Leskovarovih djela veoma osjetljivi, uznemireni; to su osobe koje motre i raščlanjuju gibanja svoje nutrine svjesni da se svaki grijeh prošlosti osvećuje, da ništa ne propada niti se gu-

Janko Leskovar

bi. Otuda njihova neodlučnost za preokret, zahvat u zbiljskom životu; skloni su introspekciji i autoanalizi koja ih dovodi do čudorednog fatalizma. *Katastrofa* je jedina pripovijest u kojoj je ocrtan izvanjski život – bijeda, bolest i smrt sušičavog pučkog učitelja u borbi za svagdanji kruh. U poznatom romanu *Propali dvori* piše Leskovar o ekonomu Pavlu Petroviću koji razvrgava zaruke s bogatom udovicom zbog ljubavi prema Ljudmili Borkovićevoj, plemenitaškoj djevojci. No razlika je velika među visokim, otmjenim svijetom i ljudima novca i sadašnjosti. Petrovićev otac uvrijedi plemića pa se spomenute zaruke razvrgnu, a Petrović je neodlučan čovjek, koji zatim provodi dane uz oca u nezadovoljstvu. U romanu je opet „Leskovarski” motiv – sklad života muti nešto što je izvan naše moći (razlika u podrijetlu, u krvi). U djelu *Jesenski cvietci* udovac Imrović ne može se neopterećen preda-

ti ljubavi prema čistoj i vedroj djevojci Olgi, jer ga opterećuju, muče misli na pokojnu ženu i djecu te se boji da bi mogao zagorčiti život voljenoj osobi i sebi. Opet, dakle, misao da se iz „krajeva vječne šutnje” ne može zakoračiti u život.

U romanu *Sjene ljubavi* opet glavni junak Marcel Bušinski ne zna naći sebe unatoč životnim iskustvima, a u pripovijesti *Bez doma* trgovački zastupnik sanja o obiteljskoj sreći koje nikada nije dočekao. I tako u svim djelima J. Leskovar piše o pitanjima i raspoloženjima koja su njegova, raspravlja o mislima koje tište njega pa zato sva djela ostavljaju dojam ugođaja koji osvaja.

4. U prosudbi Leskovarova rada treba najprije istaći da je on hrvatski pisac koji je u velikom Turgenjevu nalazio svoj uzor. Zatim, treba imati na umu da je većinu svoje životne dobi proveo izvan grada u koji je dolazio opterećen službenim poslovima; dobar dio njegova rada su kraće crtice, nacrti za veće, ali nažalost često neizrađene pripovijesti.

Iz skupine hrvatskih realista Janka Leskovara izlučuje njegov pristup životnim pitanjima, njegov u stanovitom smislu dekadentni ton. Milan Ogrizović je, naime, napisao da Leskovarovi likovi „nisu toliko objekti vanjskoga svijeta, koliko projekcije njegove vlastite vanredno osjetljive duše. Sve su njegove novele (...) nutarnji doživljaji (...) odjek srodnim pobudama iz vanjskoga života.”

Rođen na našem tlu, Leskovar je na svoj navlastiti način doživljavao našu zbiljnost, koja nije bila ružičasta, ali ni fatalna.

**ŽIVAJA
ZAJEDNICA**

Herausgeber:
**Kroatisches
Oberseelsorgeamt
in Deutschland**

6000 Frankfurt a. M. 50

An den Drei Steinen 42, Tel. (069) 54 1046

Verantwortlich: Pater Bernardo Dukić

Redakteur: Pater Ignacije Vugdelija

Redaktionsrat: Ivo Hladek, p. Mato Kljajić,
p. Ljudevit Jeđud, Stanka
Vidačković, p. Jozo Župić

Jahresbezugspreis: DM 10,- + poštarina

Bankverbindung: Konto Nr. 129072 bei der
Stadtsparkasse Frankfurt (BLZ 500 501 02)

Satz: Fotosatz Service Bauriedl
6082 Mörfelden-Walldorf 2

Druck: Scholl + Klug Druckerei GmbH
6082 Mörfelden-Walldorf 1

Predavanje prof. dr. Dalibora Brozovića o hrvatskom jeziku

Mnogi hrvatski roditelji u Švicarskoj (a vjerojato i drugdje u tuđini) već su niz godina zabrinuti zbog stalnoga i brzoga otuđivanja vlastite djece. Samo manji broj roditelja ima sposobnosti, vremena i stalne upornosti da djeci tumači pravila hrvatskoga pravopisa, da ih podučava u materinskom jeziku. Većina sadašnjega mladog naraštaja, rođenoga u tuđini, ne zna dovoljno svoj jezik, odnosno daleko bolje zna i vlada tuđim jezikom. Znanje materinskoga jezika ograničuje se na jednostavne kratke razgovore u kući u vremenu između škole, učenja i televizije. To vrijedi, uglavnom, za djecu svih stranaca, ali izgleda da je u hrvatskim obiteljima stanje gore od prosjeka. Tako npr. naši mladi jedva čitaju hrvatskih knjiga, jer u štivu nalaze puno pojmovnih riječi (kao npr. svetinja, baština itd.) kojih u kratkim i po sadržaju ograničenim razgovorima s roditeljima nisu čuli ili pak razumjeli. To potvrđuje i činjenica da, kada se naši mladi nađu zajedno, razgovaraju radije na tuđem jeziku.

Švicarske vlasti službeno i ustvari daju strancima pravo na vlastitu kulturu i ističu da djeca stranih radnika trebaju sačuvati svoj roditeljski jezik (bikultura), ali one prepuštaju strancima na volju hoće li ili neće sami organizirati dopunsku poduku, odnosno osnivati i plaćati dopunske škole svoga jezika i kulture.

Međutim, način poduke u postojećim jugoslavenskim dopunskim školama u Švicarskoj s tzv. „mješovitim razredima“ u kojima se istovremeno i usporedno predaju i srpski i hrvatski književni jezik, mnogi hrvatski roditelji ne odobravaju, pa svoju djecu u njih šalju preko volje ili uopće ne šalju. Društvo „Hrvatska kulturna zajednica“ (osnov. u Zurichu god. 1971.) već je više puta u zadnjih desetak godina kritiziralo takav neprikladan način poduke, kao je nedavno – da bi raščistili pojmove – pozvalo iz Hrvatske poznatoga jezikoslovca **prof. dr. Dalibora Brozovića** koji je u rujnu održao tri predavanja (u Badenu, Bernu i Schaffhausenu) pod naslovom „**O ključnim pitanjima hrvatskoga književnog jezika**“. Sva predavanja je s velikim zanimanjem pratilo ukupno oko 400 roditelja, a nazočni su bili i predstavnici diplomatske službe SFRJ, kao i nekoliko učitelja iz jugosl. dopunskih škola.

Prof. dr. Brozović u uvodu reče da je jezik svakom narodu svetinja, koju su mu preci namirili, te da stoga narodi nazivaju jezik kojim se služe i koji njima služi, svojim vlastitim imenom. Hrvatski jezik jest jezik kojim se služi hrvatski narod. Hrvati nazivaju svoj jezik hrvatskim.

U širem smislu, hrvatskim jezikom zovemo sve jezične pojavne oblike kao mjesne go-

vore, narječja (dijalekte), napose „standardni“ ili kako se obično kaže „književni“ jezik. Od svih oblika jezika, standardni književni jezik je za svaki narod najvažniji, jer bez književnoga jezika nezamisliva je kultura i materijalna i duhovna civilizacija bilo kojega naroda.

Najstarija hrvatska pismenost (nakon pokrštenja Hrvata prije 13. stoljeća nastaje na tzv. hrvatskokrvenoslavenskom jeziku. Na srednjem Djeokovnu hrvatsku glagoljsku pismenost (bilo je i Hrvata koji su pisali i „hrvatskom cirilicom“) slijedi pismenost i književnost na hrvatskim narječjima pisana latinicom. Tri skupine narječja (štokavska, kajkavska i čakavska) izgrađuju se sve do polovice 18. stoljeća u pokrajinske hrvatske književne jezike. Hrvatski narodni preporod ujedinjuje sredinom 19. stoljeća jezično sve Hrvate u književnom jeziku na osnovi novostokavskoga ijekavskog dijalekta. Ali taj novi standardni jezik preuzima dosta jezičnoga blaga iz pokrajinskih književnosti: kajkavske, čakavske i ikavsko-štokavske. I danas je hrvatski književni jezik otvoren prema čakavskom i kajkavskom narječju i iz njih usvaja korisna jezična sredstva i obogaćuje se.

Međutim, što o hrvatskom jeziku kažu jezikoslovci, znanstvenici slavisti? Prof. dr. Brozović reče:

„Sa stanovišta usporedne slavenske gramatike i usporedne dijalektologije, hrvatski dijalekti, zajedno s muslimanskim, crnogorskim i srpskim dijalektima, čine... zajednicu, koju u stručnoj terminologiji možemo nazvati jezikom-dijasistemom. Kako za taj jezik-dijasistem nema pogodna imena, uobičajio se u jezičnoj znanosti naziv 'srpskohrvatski' ili 'hrvatskosrpski'“.

Dakle taj dvojni i dvostruki izraz dolazi iz uskoga znanstvenog kruga i on znači zajednicu, skupinu narječja, stručno „dijasistem“. Po prof. dr. Brozoviću „opstojnost hrvatskosrpskoga dijasistema samo je uskoznanstvena lingvistička činjenica, ona za hrvatsko društvo ne vrijedi više nego... npr. prirodno-znanstvena činjenica da je obična... kuhinjska sol kemijski spoj... natrija i klor“.

Ovaj primjer prof. dr. Brozović daje za usporedbu. Naime, iako u znanosti (kemiji) za sol postoji izraz natrijev klorid, u svakdašnjem govoru se taj izraz ne rabi. Jer tko još npr. u gostionici traži natrijev klorid da bi začinio neslanu juhu!

S druge strane; „... svoju... jezičnu nadgradnju razvijao je hrvatski standardni jezik samostalnim putovima i na vlastiti način. Svoje stručno i znanstveno nazivlje, ... rječnik i višu, složenu sintaksu, svoje pismo i pravopis, svoju modernu frazeologiju, svoje

Naši mladi bolje govore njemački nego hrvatski. No, ne smiju zaboraviti da poznavanje njemačkog nikako ne isključuje znanje hrvatskog jezika.

jezične navike... stjecao je i razvijao prije svega u sredozemnim i srednjeevropskim okvirima...“

Doduše utjecaj zapadnoeuropskoga kulturnog kruga bio je – prema prof. dr. Brozoviću – u razvitku hrvatskoga književnog jezika relativno slab, ali su Hrvati ipak „slijedili one puteve kojima su išli... talijanski, njemački i češki jezik“. Osjetan je bio i utjecaj civilizacijsko-jezičnoga kruga islamskoga svijeta, dočim bizantinskoga kruga ne.

No, rečeno je da slavistička znanost svrstava hrvatski jezik u jedan dijasistem srpsko-hrvatsko-muslimansko-crnogorski. Iako je to tako, ostaje bitna činjenica da štokavsko narječje u doba nastajanja hrvatskoga književnog i srpskoga književnog jezika nije bilo (i danas nije) jedinstveno. Zapadna štokavska narječja ikavsko i ijekavsko razlikuju se od istočno-ekavskoga. Budući da je većina Hrvata govorila štokavski, uzelo se za osnovicu hrvatskoga književnog jezika štokavski i to ijekavski. Kasnije, iza toga, uzeše i Srbi za osnovicu svoga književnog jezika štokavski, ali ekavski. Osim toga bili su (i još su) štokavski dijalekti u hrvatskim zemljama bliži čakavskom i kajkavskom.

Dakle za srpski književni, kao i za hrvatski književni jezik uzeta je šira zajednička osnovica, ali ipak ne jedna potpuno ista. Osim toga, ti književni jezici su se razvijali vlastitim putovima. Drugim riječima, u doba nastajanja obaju književnih jezika postojale su, a i danas postoje razlike, ali i sličnosti. Zbog toga je – prema prof. dr. Brozoviću – pitanje da li su srpski i hrvatski jezik jedan jezik složeno pitanje za koje treba imati razumijevanja. No, „s pravnoga stanovišta, prava hrvatskoga standardnog jezika određuju se njegovim funkcijama za hrvatski narod, a ne stupnjem sličnosti ili nesličnosti prema drugim jezicima.“

Predavaču su od strane znatiželjnoga slušateljstva postavljena mnoga pitanja na koja je on dao iscrpne i poučne odgovore. Z. Č.

Stopama Gospodinovim

Od 24. – 31. listopada 1984. grupa naših svećenika-misionara, njih 51, imala je jedinstveni doživljaj. U organizaciji Naddušobrižničkog ureda, tj. o. Bernarda Dukića, a pod stručnim vodstvom fra Marijana Vugdelije, profesora biblijskih znanosti iz Makarske, uz pratnju mons. Vladimira Stankovića, ravnatelja hrvatske inozemne pastve, obavljeno je studijsko putovanje od osam dana po Svetoj zemlji, spojeno s duhovnim vježbama, umjesto onih već tradicionalnih u Vierzehnheiligen. Ideja nabačena na prošlom Pastoralnom susretu sada je, marnim zalaganjem o. Naddušobrižnika, zaista i sprovedena u djelo.

Ovakve duhovne vježbe za nas navjestitelje Riječi samo se poželjeti i preporučiti mogu. Razmatrati i ujedno u isto vrijeme proživljavati svete tajne našega Spasenja na licu mjesta, to je jedinstven ugođaj i doživljaj koji se ponoviti ne može. Nikad jedne duhovne vježbe, a tako misle i ostali sudionici, nisam toliko dojmljivo doživio. Sve je počelo u Frankfurtu na Majni, pred polijetanje, gdje smo se kao sudionici putovanja sabrali mi misionari od sva četiri vjetrova kugle zemaljske. Glavnina iz SR Njemačke, pa Sjeverne i Južne Amerike, Kanade, Južne Afrike, Skandinavskih zemalja, Francuske i „Lijepe naše“. Za nešto više od tri sata sletjeli smo u međunarodnu zračnu luku Ben Gurion – Tel Aviv. U sjaju večernjih lampiona naš autobus, nakon otprilike jednog sata vožnje, smješta nas u rezervirani hotel „Jerusalem Tower“, nekako u središtu grada, gdje jednako pravno, jedna uz drugu, žive tri jednoboznačke religije, njegujuću, svoje tradicije i ču-

vajući svoja drevna svetišta ljubomornošću koja se nigdje drugdje na svijetu ne može doživjeti kao u Jeruzalemu!

Uz vrućine svojstvene našim dalmatinskim žegama u srpnju, s temperaturama preko 30 stupnjeva, sada krajem listopada, tik pred kišni period, dočekala nas je gostoljubivost domaćina, gdje jedva raspoznaješ tko pripada židovskoj, a tko arapskoj skupini, kad se poslovno premanduri. No, na ulici već je drugačije. Pečat daju nošnjom i ponašanjem Izraelci, napose oni tradicionalnoga tipa, u rabinskim odorama, s resama, obrijanih tjemena, s majušnom kapicom kao pokrivalom, vjerni obrednoj molitvi uza „Zid plača“, karakteristična držanja tijela. Njihove su gradske četvrti moderna luksuzna kamena zdanja evropskog tipa. Za razliku od arapskog dijela grada, gdje duboki muslimanski pečat i netko bez očinjeg vida zamijetiti može. Tu ti je dovoljno imati osjetilo mirisa!

U malo dana trebalo je što više toga vidjeti. Na rasporedu su bila sva glavnija mjesta iz povijesti spasenja, što Starog, što Novog zavjeta. Nemilo nam je padalo, kad bi nešto moralo izostati, a bilo je ponešto i toga.

Inače se posljednjih dana pročulo munjevitom o krvavom atentatu na jedan autobus, što je sve opravdavalo među pučanstvom prisutnu psihozu straha, nesigurnosti i nespokoja, što je onda još pojačano učestalim susretima s naoružanim vojnicima po ulicama. Jedno nas je začudilo kod tih čuvara reda i mira, da su oni znali zastati, popričati bez bojazni za odavanje nekakvih vojnih tajni, i

rado pozirati za koji usputni snimak, što ih ipak približava običnim građanima; a za turiste to je velika atrakcija. Doimaju se kao mirni ljudi, građani.

Zemlja je to kontrasta, pustinjskog mrtvila, ali i pitome plodnosti i raslinja svuda tamo gdje dopire, uglavnom židovsko navodnjavanje, i gdje je čovjek dopro svojom tehnikom po kibucima, preko novih betonskih nastambi na užarenim rubovima pustinja, sve tamo do nomadskih polupustinjskih beduina. Po trgovištim, po ulicama i sokacima, sve tamo do sakralnih lokaliteta, novac je pokretač svega. „Samo dolar, samo dva...“ izvikuje staro i mlado, trgovina i preprodaja cvijeća, suveniri se nose... jedini izvor prihoda za mnoge. Ovaj narod valjda ne bi mogao bez turizma i turista, bez hodočasnika koji svojevrstnim vjerskim turizmom također pune agencijske blagajne. Ne može se reći da je novac uzaludno bačen. Sve su strukture dotjerane, vodovod prošao kroz svu pustinju, dopro i na 800 metara povišenu Masadu, taj simbol ponosa i prkosa svakog Izraelca, cestovna mreža gusta i zavidno dotjerana, svi spomenici vjere i kulture iz ruševina otkopani. Poneki rekonstruirani, a većina vraćena u sakralna zdanja dostupna posjetiteljima, bilo da su to sada moderna kršćanska ili židovska, bilo muslimanska svetišta. Betlehem, Nazaret, Tabor, Hebron, Brdo Blaženstva, izvor Jordana, Kafarnaum, Tiberijada, Jerihon, Mrtvo more, Kumran... sve su to postaje s riznicama svetih sadržaja. Tko da sve nabroji? A trebalo bi mjesecima obilaziti, da se zaokruži slika. Pa tek Jeruzalem, to je nepresušna riznica spasenjskog blaga i bogatstva. Osjećaš trag Spasiteljev ne samo u dominantni – bazilici Groba Isusova, nego i na Maslinskoj gori, u Getsemaniju, Dominus flevit, crkvi Očenaša, Coenakulum... Ići stopama Križnuga puta, pa to je nešto neponovljivo. Naša gromka hrvatska pjesma natjerala je u tajac sve arapske trgovce i glasne ulične prolaznike. Sva ta živost i radoznalost smirivala bi se posvetnom večernjom molitvom u autobusu ili pridizanjem srdaca kroz euharistijska slavlja, popraćeno molitvom časoslova, sve aranžirano već prema prilikama mjesta i vremena. Priznati valja: ovaj mozaični izvještaj zaista nije kadar sve obuhvatiti i izreći. I razišli smo se pod izazovom nama i onima koji ovoga puta nisu bili: „Dođi, i vidi!“

Svatko je otišao obogaćen, jače zahvaćen Kristovom milošću, osupnut rječitošću znakova i biblijskih svjetinja, kao i željom da dalje traga i pronosi, tj. donosi današnjem čovjeku najveću mudrost svijeta, a to je biblijska. U konačnici – Isusa Krista.

Zajedno s mons. Stankovićem treba izreći nakon svega: „Hvala za milost ovoga hodočašća, ovih duhovnih vježbi po mnogocemu tako jedinstvenih. Hvala organizatorima i vodičima. A najveća hvala Gospodinu, koji je tako u naše duše ulio nove snage i otvorio nove spoznaje i vidike kroz ovu studijsku milost“

Marijan Kovač, Hanau

Naši misionari u Jeruzalemu. Kratak predah iskorišten je za zajedničku snimku.

Tjedni i dani inozemnih sugrađana

Od iskrica nade do potpune nebrige

U većini naših misija obilježen je i ove godine Dan ili Tjedan inozemnog sugrađanina. Upada u oči da je na tim susretima broj Nijemaca bio uglavnom malen. Unatoč tome treba nastojati, koliko je moguće, da suživot, razumijevanje i povjerenje između domaćih i stranaca postane stvarnost. Pa makar konkretno stanje bilo sasvim drukčije!

WAIBLINGEN

Ime Isus nije njemačkog podrijetla

U prigodi Dana stranih sugrađana, 23. rujna 1984. godine, organizirao je grad Waiblingen, Vijeće stranaca te Katolička i Evanđelička Crkva proslavu pod motom „Prija-teljstvo nacija“.

Fešta koja je dosadašnjih godina bila na zelenom otočiću pokraj rijeke Remsa premještena je ove godine zbog kišovito vremena u gradsku „Festhalle“. I kao što je to uobičajeno na ovakvim slavljinama, ponuđen je kulturni i zabavni program s međunarodnim folklorom, pjesmom i glazbom, te program za djecu. Ispred Hrvatske kat. misije nastupio je guslar Jerko Marić iz Posušja. On je oduševio nazočne i pobrao puno pljeska. Na misijskom štandu bili su ponuđeni hrvatski specijaliteti.

U crkvi sv. Mihovila održano je toga dana ekumensko bogoslužje koje su predvodili njemački kat. župnik F. Klappenecker, hrvatski misionar p. Ivan Čupić, talijanski svećenik S. Enrico, grčki svećenik Ch. Karagiannis i domaćin Günter Teichgraber, evanđelički župnik. Vjernici raznih nacionalnosti pobožno su sudjelovali u ovom bogosluž-

ju molitvom i pjesmom. Očenaš se molio zajednički u različitim jezicima. Poslije blagoslova otpjevana je pjesma „Tebe Boga hvalimo“ na njemačkom, talijanskom i hrvatskom.

Župnik Teichberger održao je za vrijeme ekumenskog bogoslužja vrlo zanimljiv i potresan govor iz kojega donosimo nekoliko izvadaka:

„Isus nam je objavio Tvoje ime i poučio nas da si Ti Otac, a ni ime Isus nije njemačkog podrijetla.“

„Bože silnog imena, razjasni nam po Isusu, da je zemlja u ovom neizmjernom svemiru, ovaj sićušni planet, naša zajednička domovina!“

„I što je čovjek, što smo svi mi ljudi, a ne samo Evropljani, da nas se spominješ i naša djeca da ih prihvaćaš.“

„Podaj slavu svome imenu, posebno među onima koji ga prizivlju, jer Ti si Bog u svim zemljama. Počni s evropskim zemljama i njihovim stanovnicima.“

Što bi naše misije bez dobrovoljaca? Misijski aktivisti pred hrvatskim štandom u Waiblingenu.

REUTLINGEN

Gdje je moja domovina?

Ovo pitanje koje tako često postavljamo, bila je glavna tema susreta inozemnih sugrađana u Reutlingenu. To je trebao biti susret stranih radnika s Nijemcima, međutim svelo se sve na ono prvo – susret inozemnih sugrađana.

U crkvi St. Wolfanga u Reutlingenu 23. rujna 1984. bila je zajednička sv. Misa na više jezika. Uz mjesnog njemačkog župnika i svećenike drugih nacija sv. Misu je predvodio i propovijedao referent za pastvu stranaca domkapitular Jürgen Adam. Toga dana u crkvi je bilo preko 600 vjernika, a najzastupljeniji su bili Hrvati (oko 50%), Talijani, Španjolci, Portugalci i Vijetnamci (zajedno oko 40%) i Nijemci (oko 10%). Hrvati su otpjevali tri hrvatske crkvene pjesme, pa se dobio dojam da je to susret Hrvata s ostalim strancima.

Nakon sv. Mise u crkvi je vođena diskusija na temu: „Gdje je moja domovina?“ Bilo je zanimljivo slušati izlaganja zastupnika pojedinih nacionalnosti o temama: „Zašto se želim vratiti u domovinu“ i „Zašto želim ostati u SR Njemačkoj?“ Diskusiji je prisustvovalo oko 200 vjernika. Ništa novoga nije rečeno. Naglašeno je što nas sve ovdje u tuđini muči i tišti. Nekog recepta za rješenje ovog problema još nema. Njemačka nas je pozvala onda kada smo joj trebali misleći: doći će radna snaga, pa kada bude nepotrebna poslat ćemo je tamo odakle je i došla. Ljudski je faktor bio zapostavljen. Zaboravili su da će doći i djeca, da ćemo ovdje podići domove i da nam se ne vraća onda, kada to netko drugi želi, nego kada se sami odlučimo na taj korak. Također se zaboravlja da nas u domovini ne čekaju radna mjesta. Došli smo sami u tuđinu i sami smo se morali boriti sa svim teškoćama. Mnogima je koristio boravak u Njemačkoj i mnogi su uspjeli, ali mnogi žalost nisu postigli ono što su očekivali i za čim su težili. Nitko o nama nije pravo vodio računa osim naše hrvatske Crkve, koja je poslala svećenike za nama. Dolaskom svećenika otvarale su se misije koje su bile i ostaju kutak domovine u hladnoj tuđini. Gdje je moja domovina? Moje mišljenje: tamo gdje smo rođeni, tamo gdje su naši djedovi pokopani, tamo gdje smo odrasli, tamo gdje se govori našim hrvatskim jezikom, tamo gdje su naši hrvatski običaji, tamo gdje je naša hrvatska gruda.

Ovdje živimo, ali naše misli su „tamo“, u srcima osjećamo da je tako ispravno i u tom smislu trebamo i našu djecu odgajati. Ovdje smo na posljednjem mjestu kad treba dobiti radno mjesto, a na prvom smo kad ga treba izgubiti.

Nadamo se da će slijedeći „Dan stranaca“ biti susret inozemnih sugrađana s Nijemcima, a ne samo susret inozemnih sugrađana među sobom.

M. G.

Dan stranog sugrađanina u misiji Aachen

Priredba

Pozdravljajući sve prisutne u dvorani Sv. Josipa u Aachenu – dvorana je bila puna (bilo je i nekoliko Nijemaca sa župnikom dr. Toni Jansen i predstavnikom biskupije za strane radnike gosp. Lennartz) – fra Mato je 29. 9. 84. rekao (i na njemačkom): „Nećemo večeras govoriti o nezaposlenosti, iako je to ozbiljan problem, a ni o njemačkom odnosu prema strancima u vrijeme ove krize, premda se ni to ne smije zanemariti, nego ćemo pokušati prikazati dublji socijalni problem, a to je odvojenost roditelja od njihove djece zati nešto od njihove patnje. Težak problem: nezaposlenost u Jugoslaviji, nezaposlenost u Njemačkoj. Malo nade za povratak, pa onda i za rješenje tog problema. Ali 13 stoljeća naše nacionalne crkvene povijesti daje nam nadu da ne očajavamo; čudo iz Marije Bistrice ulijeva nam novu snagu.“ Onda je započeo program: recitacije, harmonikaši (mlađi i stariji), pa igrokaz „Pismo materi“. Ustvari to je pripovijetka od Ivana Raosa, koju je za ovu zgodu dramatizirala gospođa Cernić, član naše misije. Komad su izvrsno izveli i pobrali za to zasluženi aplauz gosp. Milica Bura i gosp. Anđelko Božić. Majka, nepismena, čeka na pismo od sina iz Njemačke, čeka na marke, ali nema ništa. Tek nakon dugo vremena stiže pismo, ali bez maraka.

Ovaj put nastupio je i naš poznati guslar Marko Galić. Lijepo je otpjevao događaj iz Marije Bistrice koji je sam sastavio. Ljiljana Bradić je recitirala pjesmu „Meine liebe domovina“ koja isto tako govori o socijalnoj problematiki, o problemu jezične komunikacije.

Onda se nastavilo s plesom. Svirao je VIS „Zagreb“. Oduševljenje se prenosilo s plesača na svirače i obratno.

Kao i uvijek prije početka programa – od 18 do 19 sati – bila je prigoda za tjelesnu okrepu.

Jedan gost (iz druge misije) pristupi mi i kaže: „Ovakvo slavlje nisam još doživio: organizacija, oduševljenje i toliko suradnika.“ Svi ma onima koji su se namučili oko pripremanja, koji su na bilo koji način tomu doprinijeli, to je sigurno najljepša zahvala i poticaj da i dalje radimo u ovom duhu.

Sv. Misa s Nijemcima župe Sv. Petra

U nedjelju, 30. rujna, dakle odmah iza priredbe, bila je sv. Misa s Nijemcima, a bilo je i Vijetnamaca. Svake godine slavi Hrvatska kat. misija Aachen „Dan stranog sugrađanina“ sa župljanima sv. Petra, neovisno o pozivu biskupije. Na taj dan su oni naši gosti, a kad oni imaju svoju župnu svečanost, mi smo njihovi gosti.

Na početku sv. Mise fra Mato je pozdravio Hrvate, Vijetnamce i Nijemce sa župnikom dr. Toni Jansen s natpisom iz Marije Bistrice:

„Dušo duše Hrvatske,
Isusova Mati,

Sunce naših stradanja,
ne prestani sjati.“

Pjevalo se na hrvatskom (i dvije pjesme na njemačkom). Pjesme su bile ukusno fotoko-

Anđelko Božić i Milica Bura izvrsno su odglumili igrokaz „Pismo materi“ koje je dramatizirano na temelju pripovijetke Ivana Raosa

pirane, s notama, tako da su i Nijemci mogli pjevati. Jedno je čitanje bilo na njemačkom, ali ga je čitao mladi Hrvat (Dražen), a molitvu vjernika Hrvatica – na hrvatskom i njemačkom. Htjeli smo time pokazati Nijemcima kako mi podrazumijevamo integraciju. Pokazali smo im da znamo njemački, da smo za integraciju, ali da želimo ostati svoji i sačuvati svoje. I izgleda da su Nijemci to shvatili.

Propovijedao je dr. Toni Jansen. Između ostalog rekao je: „Drago mi je da ste naši gosti u crkvi. Drago mi je da se okupljate u tolikom broju. Raduje me što sam čuo o događaju u Mariji Bistrici... Čuo sam sinoć i o vašim socijalnim problemima, o odvojenosti roditelja i djece, o otuđivanju... Ne mogu vam obećati nikakva rješenja, ali okupljajmo se oko ovog oltara, slavimo sv. Misu, razgovarajmo jedni s drugima...“

Poslije sv. Mise – mir i zadovoljstvo kod Hrvata i ponos na njihovim licima, jer su uvidjeli da oni imaju što Nijemcima pokazati – nastavilo se sa slavljem u dvorištu uz čevapčiće, šljivovicu, vino, pivo, kavu i kolače. Kolače su napravile naše marljive žene i poklonile ih misiji. Samo jedna žena poklonila je pet kolača s riječima: „Položila sam vozački ispit, pa neka ovo bude mjesto slavlja.“ (Prihod od proslave namijenjen je nabavci novih knjiga za misijsku knjižnicu i mikrofona za pojačala). Oko 18 sati razidoše se suradnici i posljednji gosti. Kod suradnika se osjećao umor, ali i zadovoljstvo. Mato Kljajić

Kršni Križpoljci iz Brinja (Lika) za vrijeme slavlja u dvorištu

NEUSS

Da suživot stranaca i domaćih bude ljepši!

Na svečanu sv. Misu koju su koncelebrirali mjesni misionar p. Stjepan Maleš i nadužobrižnik p. B. Dukić okupilo se 7. 10. 1984. u Neussu nekoliko stotina naših vjernika i vrlo velik broj uglednih njemačkih gostiju da bi završili Tjedan posvećen strancima u SR Njemačkoj. Cilj Tjedna bio je jasan: zajedničkom molitvom, razgovorima i susretima doći do većeg povjerenja između „građana i sugrađana jednoga mjesta“, kako u svom pozdravu reče Anica Ivičić.

Poslije pozdrava njemačkih gostiju p. Stjepan je u propovijedi na njemačkom protumačio značenje Tjedna inozemnog sugrađanina. P. Dukić je propovijedao na hrvatskom. Misijski zbor, pod ravnanjem gospođe Janje, impresionirao je njemačke goste.

Nakon sv. Mise svi su bili pozvani u obližnju veliku dvoranu na zakusku koju su vrlo ukusno pripremile naše domaćice sa s. Nevenkom na čelu.

U podužem izlaganju na njemačkom Mira Ivanišević je rekla i ovo: „Nazočnost vas Nijemaca na ovoj proslavi ohrabruje nas i odu-

Naš svijet pozorno sluša izlaganja o odnosima stranaca i domaćih. Nekima je i „Živa zajednica“ pod rukom.

zima nam dio strahova koji nas, daleko od domovine, tište. Rukovanje za vrijeme euharistijskog slavlja znači: ti si moj prijatelj, ti možeš sa mnom računati. A mi smo se rukovali. Mi ne umišljamo da možemo promijeniti svijet, ali ne želimo propustiti učiniti ono što je u našoj moći da suživot stranaca i

domaćih bude ljepši i sretniji.”

Proslava inozemnog tjedna u Neussu bila je korak naprijed k razumijevanju i povjerenju. A korak po korak i – cilj je bliže.

Za uspjeh ove proslave posebno je zaslužan g. Kocijan.

FRANKFURT

Crkve i sindikat zajednički – za strance

I ove su godine, kao i dosad, Crkve u Njemačkoj pripremile „Tjedan za strane sugrađane“. To je bio povod da su Crkve i njemački sindikat DGB pozvali na otvorenje tog tjedna, 23. rujna ove godine, u Frankfurt na Majni. Program te priredbe obuhvaćao je razne govore kao i glazbene točke stranaca.

Govori u okviru te priredbe kružili su oko aktualne teme: najnovije zakonske pripreme odredaba za doseljavanje djece i novovjenčanih partnera u Njemačku. Predsjednik DGB-a u Hessenu, Jochen Richert, izrekao je u uvodnom govoru stanovište Crkava i sindikata, po kojima se odluka njemačkog ministra za unutrašnje poslove u vezi trogodišnjeg roka čekanja, prije nego li se bračnim partnerima dozvoli boravak u Njemačkoj, smatra neprihvatljivom. Takva politika protuslovi principima Crkava i sindikata, izjavio je Jochen Richert.

U zajednički izdanoj izjavi Crkava i DGB-a traži se da strani bračni parovi, tek vjenčani, smiju živjeti zajedno u Njemačkoj, bez vre-

menskog ograničenja prije njihova dolaska, kako se već i događa u Hessenu.

Na otvorenju „Tjedna za strance“ su, osim predstavnika sindikata, među ostalima, bile zastupljene i crkvene ličnosti: referent za strance župnik Herbert Leuninger (biskupija Limburg), Ordinariatsrat Hermann Mayer (biskupija Mainz) kao i protestantski župnik Heinz Günter Gasche od „Diakonisches Werka“ u Hessenu. Spomenuti je u svom govoru tražio da se umjesto „sredstava za uništavanje stvaraju sredstava za ozdravljenje“. „Predrasude, koje uništavaju drugoga, treba nadvladati“, naglasio je Heinz Günter Gasche.

Generalni sekretar katoličkog mirovnog pokreta „Pax Christi“ govorio je u ime njemačke sekcije te internacionalne organizacije: Ako se za aktualne ekonomske poteškoće krive strani građani u Njemačkoj, onda se na taj način ugrožava mir unutar društva. Dr. Koschel je pozvao sve da se zauzmu za ostvarenje mira. Tome će se doprinijeti stvaranjem dobrih odnosa sa stranim susjedima.

ROTTENBURG/N.

Strani pastoralni i socijalni radnici na izletu

U biskupiji Rottenburg-Stuttgart već se uvrježila vrlo lijepa tradicija: svake naime godine svi strani svećenici, pastoralni suradnici i socijalni radnici pođu jednom godišnje na zajednički izlet. Organizator je Referat za inozemne sugrađane pri Biskupskom ordinarijatu.

Tako se 26. rujna 1984. godine u biskupskom gradu Rottenburgu okupilo 130 stranih crkvenih namještenika – Hrvata, Slovenaca, Albanaca, Talijana i Španjolaca i pošlo s tri autobusa na izlet u Crnu šumu (Schwarzwald), da bi se odmorili, osvježili, razgovarali i susreli. U St. Märganu su sudjelovali u euharistijskom slavlju koje je predvodio referent J. Adam. U kratkoj propovijedi prelat je zahvalio sudionicima izleta za sve što čine i potakao ih da ne posustanu u radu za povjerenje im ljude. „Bog“, rekao je domkapitular, „neće ni na čija pleća staviti teret koji dotični nije u stanju nositi“.

Izletnici su posjetili Freiburg, poznati muzej satova u Furtwangenu i nadbiskupsku bogosloviju u Sv. Petru gdje se vrlo otvoreno razgovaralo s rektorom o odgoju svećeničkih pripravnika. Ni nogomet nije bio zaboravljen. Navečer su se vratili svojim kućama da bi s još više žara nastavili svoj duboko humani posao služenja čovjeku u Crkvi.

S. Vidačković

Biblijski seminar za hrvatske pastoralce u biskupiji

U ponedjeljak 1. 10. 1984. održan je u prostorijama „Kath. Akademie“ u Stuttgartu biblijski seminar za hrvatske misionare i njihove pomoćnike s područja biskupije Rottenburg-Stuttgart.

Seminar je organizira i vodio voditelj Ustanove za izobrazbu odraslih stranaca – ured za Hrvate – „ASTE“, dr. I. T. Međugorac u suradnji s institucijom „Kath. Bibelwerk“ Stuttgart. Referent je bio prof. dr. Paul-Gerhard Müller, direktor „Kath. Bibelwerka“.

Za seminar su se prijavila 33 kandidata (međ njima i dva slovenska misionara), ali iz opravdanih razloga nekoliko prijavljenih nije moglo doći.

Nakon otvaranja i uobičajenih pozdrava, prof. Müller je održao prvi referat s temom: „Zemaljski Isus i nastanak Crkve“.

Poslijepodnevni referat je nosio naslov: „Egzegeza i razumijevanje novozavjetnih pripovijesti o čudesima“.

Neočekivano živa diskusija, s brojnim pitanjima i odgovorima, koja se nadovezala na ova dva referata zahtijevala je toliko vremena da treći referat nije mogao biti ni načet.

Sva izlaganja prof. Müllera bila su bazirana na novijim teološko-znanstvenim rezultatima do kojih se došlo modernom povjesno-kritičkom metodom pristupanja sadržajima Novog zavjeta.

Živa, na momente žustra diskusija, je jasno pokazala da ti rezultati, ovako kako su izloženi, velikoj većini sudionika seminara izgledaju i previše liberalno-pozitivistički fundirani, da bi bez daljnjeg mogli biti prihvaćeni i eventualno u praktičnom radu u našim misijama primijenjeni. Kako izlaganja tako i diskusija o izloženom materijalu govore više nego očito da nam je svima nužno potrebna, uz permanentnu duhovnu izgradnju, i stalna teološko – znanstvena izobrazba, ako želimo biti suvremeni dušobrižnici. Nedvojbeno je žalost da tome, nekad iz opravdanih, nekad iz neopravdanih razloga, ne posvećujemo dovoljno pažnje. I sudionici seminara i referent su došli do zaključka da bi bilo i potrebno i korisno češće organizirati slične seminare s nešto ograničenijim temama: U pauzi između dva održana referata prof. Müller je prisutne informirao o nastanku, kompetencijama, aktivnostima i značenju ustanove „Kath. Bibelwerk“. Prema tim informacijama, radi se o instituciji Njemačke bisk. konferencije koja postoji već preko 50 godina i prva je ove vrste u svijetu.

Glavni je cilj ove ustanove: promicati proučavanje, tiskanje, širenje i propagiranje Sv. pisma, kako u SR Njemačkoj, tako i u drugim zemljama (u posljednje vrijeme je

„Kath. Bibelwerk“ potpomogao i omogućio i tiskanje biblije na slovenskom jeziku).

Pored brojnih izdanja Sv. pisma Starog i Novog zavjeta i popratnog materijala (tumača, leksikona, preglednih tabela, zidnih karti i sl.), na njemačkom i na drugim jezicima „Kath. Bibelwerk“ organizira i stalne kurseve i predavanja s biblijskom tematikom koji se ne održavaju samo u Stuttgartu, nego po cijeloj S. R. Njemačkoj, pa i u inozemstvu.

Ta cjelokupna aktivnost ove institucije doprinosi bez sumnje ne samo širenju nego i boljem upoznavanju i razumijevanju biblije u svim društvenim slojevima, pa i među nekršćanima.

Upoznavanju biblije puno doprinosi i posjet mjestima na kojima su se odigrala djela Božjeg otkupljenja. Putovanja u Sv. zemlju omogućuju da bibliju neposredno doživimo. Tako poziv upućen Abrahamu: „Idi iz zemlje svoje, iz zavičaja i doma očinskoga u krajeve koje ću ti pokazati“ (Gen 12,1) dobiva u tom pogledu aktualno značenje za sve nas. „Kath. Bibelwerk“ je i u tom pogledu, prema riječima prof. Müllera, jako aktivan. Skupa s institucijom „Deutsche Bibelgesellschaft“, „Kath. Bibelwerk“ je nosilac ekumenske ustanove „Biblische Reisen“.

Ta ustanova već preko 20 godina stručno organizira putovanja u biblijska mjesta. Program tih putovanja sastoji se od široke palete raznih tipova putovanja, počevši od studijskih, strogo znanstvenog karaktera, preko putovanja koja mogu biti interesantna za svakog čovjeka, vjernika i nevjernika, pa do jednostavnih pobožnih hodočašća s prikladnim programom. Program tih putovanja ne ograničava se samo na Sv. zemlju u strogom smislu, nego obuhvaća i ostala biblijska mjesta i zemlje, kao Siriju, Jordan, Tursku i naročito Egipat.

Oni koji pojedinačno putuju mogu izabrati neko od mnogobrojnih putovanja s različitim

tim varijantama, koja se nalaze sadržana u godišnjem katalogu.

Za grupna putovanja postoje posebno izrađeni i u cijeni povoljni programi, koji variraju u pogledu vremenskog trajanja i geografskog opsega, tako da svaka grupa može izabrati ono što joj najviše odgovara.

Za one koji putovanje sami žele organizirati stoji ustanova „Biblische Reisen“ sa svojim ogromnim iskustvom i bogatom organizacionom mrežom na raspolaganju za pomoć i savjet kako pri planiranju, tako i pri pripremanju i provođenju putovanja. Posredstvom ove ustanove svake godine putuju tisuće i tisuće Evropljana u biblijska mjesta i zemlje.

Na osnovu izlaganja prof. Müllera čovjek se ne može oteti dojmu, da ljudi koji rade u „Biblische Reisen“, sv. Zemlju poznaju kao vlastiti stan.

Prof. Müller daje do znanja da se svi katalogi, prospekti i informacije u vezi s biblijskim putovanjima mogu dobiti besplatno na adresi: „Biblische Reisen“, Silberburgstr. 121, 7000 Stuttgart, Tel. 07 11 / 62 60 05-07.

Na kraju je prof. Müller pozvao sve sudionike seminara da se učlane u društvo „Katholisches Bibelwerk“. Svojom doprinosom u obliku plaćanja godišnje članarine potpomažemo ovu ustanovu u njenim nastojanjima za proučavanje, širenje i bolje razumijevanje biblije. Svaki član dobiva besplatno časopis „Bibel und Kirche“ i/ili časopis „Bibel heute“, koji izlaze četiri puta godišnje.

Sudionici seminara su i ove informacije saslušali s velikim zanimanjem. Ovaj ugodni i nadasve koristan sastanak završen je zajedničkim pjevanjem Večernje. Iza večere sudionici su se razišli u svim pravcima ove biskupije iz kojih su i došli, noseći u srcu i na usnama znatno više pitanja nego što su ih donijeli.

TIM

Hramski zid u Jeruzalemu, nazvan „Zid plača“ (desno), posjećuju ne samo Židovi nego i kršćani

BOCHUM

Obiteljski seminar u Nachrodt-Wiblingswerdeu

Od 19. do 21. listopada 1984. organizirala je Hrv. kat. misija Bochum u suradnji s Familienbildungsstätte susret mladih obitelji u Nachrodt-Wiblingswerdeu.

U petak popodne izvukli smo se iz naših uskih i zagušljivih stanova i našli u toplom Kolping - obiteljskom domu, sa željom da proširimo svoje znanje u okviru poziva na roditeljstvo i bračno partnerstvo. Župnik vel. Branko Šimović pobrinuo se također za predavača. Spremno se odazvo vel. Zdravko Čulić, župnik Hrv. kat. misije u Dortmundu.

U svom poticajnom nagovoru vel. Zdravko nas je pozvao da obnovimo svoj mladenački žar, da bi sada bilo kao neko u prve dane braka. Predavač je pokušao ukazati važnost obnove obitelji, najvažnije ćelije društva i Crkve. Počevši od zdravih vrednota na kojima obitelj raste, izgrađivat ćemo Krista u ovoj sadašnjosti, njegovu živu Crkvu.

Iza predavanja slijedila je otvorena i vrlo korisna diskusija. Zajednički smo razmišljali i tražili rješenja, kako sačuvati povjerenje u

Obnova obitelji, te najvažnije ćelije društva i Crkve, uvijek je u središtu predavanja i razgovora na obiteljskim seminarima

obitelji, kada naći vremena jedni za druge, kako se održati i ne biti pokošen utjecajem okoline. Posebno je naglašeno: imati uvijek vremena za djecu, ne uskratiti im nikada odgovor na njihova bezbrojna pitanja. Razmišljali smo i o odgovornom roditeljstvu, o životnoj skromnosti nasuprot izazovno visokom standardu. U subotu uvečer pripremili smo se za nedjeljno euharistijsko slavlje.

Pripremljena Misa uvijek je osobnije proživljena.

Na seminaru su sudjelovale naše obitelji koje se redovito susreću na nedjeljnoj Misi i na rekreaciji u misijskim prostorijama. Pri razlasku ipak se uočilo da smo u ova dva dana doživjeli osveženo zajedništvo i zaželjeli da se ovakvi susreti više puta organiziraju.

Lucija Zovko

LUDWIGSHAFEN

Godišnji sastanak socijalnih radnika

Caritasovi socijalni radnici održali su svoj redoviti godišnji sastanak od 22. do 26. listopada 1984. u Ludwigshafenu.

Ove se godina slavila 20. godišnjica osnutka Socijalne službe za radnike iz Jugoslavije pri Njemačkom Caritasu. Prikaz osnutka, razvoja i rada te službe iznijela je u svom referatu gosp. Tuškan, referent za socijalne radnike u Njemačkom Caritasu. Danas ta služba broji 100 socijalnih radnika i 4 psihologa u 85 savjetovališta.

Svetom Misom koju su predvodili predsjednik Caritasa prelat dr. Hüßler, nacionalni direktor za dušobrižništvo Hrvata u inozemstvu Msgr. Stanković i delegat za hrvatske svećenike u Njemačkoj p. Dukić, socijalni radnici su zahvalili Bogu za svu pomoć koju pružaju svojim sunarodnjacima u tuđini.

Sastanku je prisustvovao predsjednik Saveznog ministarstva za rad dr. Kessler s kojim su socijalni radnici razgovarali o problemima koji proizlaze na temelju politike prema strancima u Nje-

„Od ruže...”

Pjesnik svjetskoga glasa Rainer Maria Rilke šetao je jednoga dana s mladom Francuzicom po pariškom trgu na kom je sjedila prosjakinja koja je tražila novčanu milostinju.

Uvijek je, bez da kada pogleda darovatelja u oči, bez da rekne koju riječ prošnje ili zahvale, sjedila na istom mjestu s ispruženom rukom. Rilke nije nikada ništa darovao prosjakinja, dok je njegova pratiteljica češće dala pokoji novčić. Jednoga je dana Francuzica upi-

mačkoj kao i o kvalitativnoj promjeni rada u socijalnoj službi.

Rad sastanka se odvijao u radnim grupama. Raspravljalo se o obiteljskoj problematici pod raznim vidicima i o promjenama koju obitelj doživljava u novoj sredini i u novim uvjetima života. U brizi za svoj narod socijalni radnici traže nove puteve za što bolju pomoć svima onima koji se na njih u povjerenju obraćaju.

MV

Izabrali smo za Vas

tala pjesnika zašto on nikada ništa ne daruje prosjakinja. On je odgovorio: „Mi bismo trebali darovati nešto njezinu srcu, a ne njezinoj ruci”. Nekoliko dana kasnije donio je Rilke rascvjetalu bijelu ružu, stavio je u otvorenu i umornu prosjakinjinu ruku i htio poći. No tada se dogodilo nešto neočekivano: prosjakinja je podigla oči, teškom mukom je ustala sa zemlje, potražila ruku nepoznata čovjeka, poljubila je i otišla s ružom.

Kroz slijedeći tjedan dana starice nije bilo na trgu, nije dolazila. Uzalud je Francuzica htjela doznati od Rilkea tko sada starici daje milostinju.

Poslije osam dana prosjakinja je bila opet na svom starom mjestu, s ispruženom rukom koja je tražila pomoć.

„Od čega je živjela ovih osam dana kad ni od koga nije ništa dobivala”, upitala je Francuzica. „Od ruže...”, odgovorio je Rilke.

Obiteljski seminar u Schöntalu

U tri godine mnogo se naučilo

Deset hrvatskih obitelji iz misije Waiblingen sudjelovalo je od 28. do 30. rujna 1984. godine na obiteljskom seminaru u samostanu Schöntal kraj Heilbronna, u organizaciji karitasovog socijalnog radnika **Mirka Vidačkovića**. Predavanje je držao **dr. Bartol Tunjić** na temu: „Čovjek kao nagonsko, razumno i religiozno biće”. To je bio posljednji seminar za ove obitelji koje su se kroz tri godine redovito sastajale, jer je organizator odlučio slijedeće godine u seminare ove vrste uključiti nove obitelji.

Na ovom posljednjem susretu obitelji su ustanovile da su dosadašnji seminari bili uspješni i da su urodili plodom. Sudionici su proveli zajedno dosta lijepih trenutaka, čuli više zanimljivih i korisnih predavanja i mnogo toga naučili. Obnovili su ono što su znali, ali naučili su diskutirati i otvoreno iznositi svoje probleme i iskustva te zajednički tražiti rješenja. Međusobno su se bolje upoznali, zbližili i sprijateljili. Rečeno je da ovaj seminar nije za njih kraj, jer će se oni i dalje sastajati na razgovore u svojoj misiji kako ne bi zaboravili ono što su kroz tri godine naučili.

Kao i na dosadašnjim seminarima tako je i na ovom u središtu bilo euharistijsko slavlje

Na seminaru u Schöntalu roditelji su odlučili da će se i dalje sastajati na razgovore u svojoj misiji

koje je za pedesetak nazočnih (roditelja i djece) predvodio **p. Dominik Slišković**. On je u propovijedi naglasio da djecu treba, uz religiozni odgoj, naučiti lijepom ponašanju i da ih treba naučiti raditi. Djeca se nikada ne smiju dosađivati, treba ih zaposliti iskorištavajući i razvijajući njihove sklonosti i talente.

S posebnim zanimanjem slušala su djeca fra Dominika. Poslije Mise reče jedan šestogo-

dišnjak: „Je l' da, mama, da ja znam raditi? Ja znam voziti 'šupkare'”.

Pater se Slišković zadržao do kasno u noć u razgovoru sa sudionicima seminara iznoseći im svoje dojmove s Euharistijskog kongresa u Mariji Bistrici.

I ovaj je susret duhovno obogatio sudionike i pridonio njihovom ljudskom i kršćanskom izgrađivanju.

Stanka Vidačković

Münchenska misijska mladež na dvodnevnom seminaru

„Mi nismo ni tamo, ni ovamo – mi visimo”

A Aschau, malom alpskom mjestu blizu Rosenheima, u biskupijskom domu za odmor obitelji (Familienerholungsheim), okupilo se od 19. do 21. listopada 1984. godine pedesetak odraslih mladića i djevojaka iz Hrvatske katoličke misije u Münchenu da bi pod vodstvom svojih misionara p. Stipe Šušnjare i p. Ante Vučkovića te socijalnog radnika pri karitasu gosp. Šimuna Bečka razmišljali o svojoj situaciji, razgovarali o svojim planovima, molili i odmorili se.

Na početku ovoga svojevrsnog seminara mlade je pozdravio i uputio im nekoliko vedrih i pubudnih riječi voditelj Münchenske

misije p. Jozo Zrnčić. Predavanje je imao p. Ignacije Vugdelija.

On je mladima najprije govorio o velikim ljudskim i kršćanskim vrednotama: čovjeku, Bogu, vjeri, Crkvi, domovini, braku, radu, ljubavi... da bi se najduže zadržao na iseljavanju hrvatskog naroda i integraciji o kojoj se danas na veliko i na različite načine govori u ovoj zemlji. Spomenuo je da se, nažalost, nemali broj naših ljudi, posebno mladih, jednostavno utapa u njemački svijet i društvo i izrazio bojazan da će u dogleđno vrijeme mnogi naši mladi izgubiti svoj narodni identitet. Činjenica da mnogi već ne govore hrvatski govori puno.

Mladež je pozorno slušala i pomnivo pratila izlaganje, da bi se odmah po završetku uključila u veoma živu diskusiju koja se ug-

lavnom odnosila na predavačeve analize, stavove i sugestije.

Bilježimo samo neka pitanja i tvrdnje mladih o kojima se podrobno diskutiralo: Kako da naša vjera postane jača? Što Crkva misli o seksualnim odnosima prije braka, a što o pobačaju? Što je u stvari čovjek? Kako vam se sviđa današnja mladež? Zašto Bog ne pomaže u nekim stvarima, iako ga dugo molimo? U kojoj dobi čovjek može najzrelije misliti o svojoj budućnosti? Zašto toliki mladi misle na samoubojstvo? Mi smo nigdje – ni tamo (u domovini), ni ovamo (u Njemačkoj). Hrvat sam i volim Hrvatsku, ali što još mogu učiniti za nju i dr.

Nekoliko sati razgovarala je mladež o ovim i sličnim pitanjima sa svojim svećenicima. I začudo: mladima je bilo draže razgovarati o ozbiljnim temama nego igrati i odmarati se. Jedan osamnaestogodišnjak reče: „Igra i odmor sad nisu važni. Toga imamo i kod kuće. Mi ovdje želimo razgovarati i učiti”. Zanimljiva tvrdnja koju su svi prihvatili. Večeri petka i subote bile su u znaku gitare, pjesme i vedrine, a nedjelja dopodne u znaku euharistijskog slavlja i opet – skupnog razgovora.

Mladi se na kraju vrlo pohvalno izraziše o svom boravku u Aschau (već su predbilježili termin za slijedeći sastanak u istom mjestu!) i odlučili da će se mjesečno okupljati na „svoje sastanke i svoje Mise” u Hrvatskom centru u Münchenu. To za početak, a poslije će biti i češće. Pa da nisu divni!

Iv.

Dio misijske mladeži iz Münchena sa svojim svećenicima ispred „Doma za odmor obitelji” u Aschau

SIEGEN

Otvoren novi Hrvatski katolički centar

Subota 25. kolovoza 84. ostat će u uspomeni kao znamenit dan za vjernike Hrvatske katoličke misije u Siegen. Nakon dugogodišnjeg truda i nastojanja tog dana je otvoren i blagoslovljen novi Hrvatski katolički centar. Ovaj centar se nalazi u potpuno renoviranoj kući njemačke župe St. Marien u ulici Häutebachweg 5. U centru su, uz više zajedničkih prostorija, smješteni i uredi svećenika-misionara i socijalnog radnika Caritasa za radnike iz Jugoslavije.

Na proslavu otvorenja došao je naš biskup iz domovine dr. Tomislav Jablanović, koji je blagoslovio naš novi dom. Prisutni su bili i mnogi visoki predstavnici grada, Crkve i veliki broj našeg svijeta.

Želeći dobrodošlicu biskupu Jablanoviću i ostalim prisutnim gostima misionar o. Franjo Halužan je naglasio posebno slijedeće: "... a imati dom – to ima nešto zajedničkoga s domovinom. Kutak domovine – to bi nam trebala biti ova kuća." A na drugom mjestu: "Mi, koji smo dobili ove prostorije za svoju upotrebu ne želimo se začahuriti u njima i samo sanjati o našoj dalekoj i dragoj domovini. Nitko nam ne smije moći predbaciti, da nismo voljni približe se zabaviti i sa zemljom u kojoj živimo i u njoj se integrirati. Ali integracija o kojoj se danas toliko govori ne znači da treba zaboraviti sve što je čovjeka formiralo u njegovom djetinjstvu, u njegovoj mladosti i što mu se tako duboko usadilo u srce i u dušu. Samo onaj, tko je sačuvao ljubav i naklonost prema svojoj domovini i tko njeguje i održava sjećanje na

U dvorištu – „Misa pod vedrim nebom” koju je predvodio biskup Jablanović

nju, samo taj će biti sposoban ukorijeniti se u drugoj zemlji, u jednoj drugoj sredini.”

Socijalni radnik I. Živković je u svom referatu ukazao na mnogostrukost problema stranih radnika i njihovih obitelji, problema koji se nisu uspjeli riješiti ni nakon 15-godišnjeg boravka ili do kojih je čak tim dugogodišnjim boravkom tek došlo.

Biskup Jablanović je izrazio želju i nadu da centar ne bude „geto” nego da bude mjesto u kojem će se tražiti zajednički put s drugim skupinama ljudi, a naročito s domaćinima Nijemcima.

U nedjelju 26. 8. celebrirao je biskup Jablanović pontifikalnu sv. Misu pod vedrim ne-

bom u dvorištu kuće, gdje se okupilo mnoštvo vjernika, župljana St. Marien-župe i naših vjernika iz Siegena i okoline. U konceleciji su bili misionar o. Franjo Halužan i župnik Hans Jürgen Vollweber, naddušobrižnik o. Bernardo Dukić te ekonom provincije salezijanaca o. Josip Jurić.

Župsko slavlje („Pfarrfest”) župe St. Marien, koje se nastavilo poslije sv. Mise, a kom su se priključili i naši vjernici sa svojim „specijalitetima”, dalo je svima priliku da se moto ovogodišnjeg župnog slavlja pokaže i potvrdi i na djelu: „Gemeinde leben, Kontakte schaffen, miteinander dankbar sein – za zajedničku budućnost.”

12.

KÖLN

Mladež na odmoru i učenju

Postalo je gotovo nepisano pravilo da neki razredi djece iz Hrvatske kat. misije Köln, za vrijeme jesenskih i uskrasnih praznika, odlaze nekamo na zajednički odmor. Ovih je-

senskih školskih praznika na redu je bio Eifel, izletnički predio Sjeverorajnske oblasti. Pošla su uglavnom djeca nižih razreda, ovogodišnji prvopričesnici. Uz njih je izuzetno bila pozvana i grupa „svirača”, dio djece našega dječjega zbora, koji sviraju po neki muzički instrument. Oni su sa s. Jelenom uvijek bavali repertoar svoga božićnoga programa.

Uz pješačenje, odmor, pjevanje i – učenje

Kuća „Jugendbildungsstätte”, u blizini jezera, veoma šumovitoga predjela Eifela u Kirchheimu, idealno je mjesto za ovu vrstu odmora, rekreacije – učenja.

Osim naše skupine bile su još dvije grupe iz Rheinland-Pfalza i Berlina. Ova posljednja, odraslija; mladići i djevojke oštećenoga vida. Jedan od njih, višestruki dobitnik medalja na raznim svjetskim natjecanjima u magioničarskoj vještini, pokazao je i nama nešto od svojih umijeća.

Uz odmor, molitvu i učenje također smo pješačili po onim zelenim i šumom obraslim površinama.

Rado smo pristajali na to „hodanje u prirodi”, pogotovo kada je to išlo u pravcu gradskoga kupališta udaljenog osam kilometara, jer su iza toga slijedila dva sata osvježavajućega kupanja u lijepim kupalištima ovoga turističkoga kraja.

Neka su djeca odmah poslije povratka izrazila želju da bi ih se i bez pitanja predbilježilo, čim se u buduću nešto slično bude organiziralo.

Sestre Vitalija, Vlastimira i Jelena učinile su da su to za djecu bili i nezaboravni trenuci.

Sudionica

FRANKFURT

Nagradni put u Domovinu

Od 12. do 20. listopada bili smo mi, pobjednička grupa na ovogodišnjoj biblijskoj olimpijadi (Frankfurt VII), na nagradnom putovanju po Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini. Vrijeme je bilo izvrsno.

Upoznali smo više vjerničkih zajednica i njihov način života. Tako su nas djeca i mladež župe Sv. Križa u Novom Zagrebu srdačno primili na svoju nedjeljnu Misu. Ugostila nas je, također u Zagrebu, i naša bivša vjeroučiteljica s. Nediljka Milanović.

Na put smo pošli 11. 10. poslije podne, a u Zagreb smo stigli sutradan. Išli smo kombijem. Posjetili smo Mariju Bistricu, svetište Gospe Sinjske, Gospu od zdravlja u Splitu i Međugorje.

Nismo zaboravili obići zbirke i spomenike naše bogate kulturne baštine koji su nas približili našoj prošlosti: srebro i zlato Zadra, riznicu u Trogiru, arheološki muzej u Sinju i Splitu, Galeriju I. Meštrovića, Malakološki muzej, riznicu na Širokom Brijegu i izložbu slikara G. Jurkića u Livnu.

U mnogim samostanima bili smo vrlo srdačno ugošćeni. Iznenađile su nas i velike biblioteke u dosta jednostavnim zgradama samostana.

I odmarali smo se: na Plitvičkim jezerima, u Živogošću (tu smo susreli našega bivšeg misionara fra Jozu Zrnčića i past. suradnicu s. Nataliju Vučković) i Kozici, prvoj župi našega voditelja fra Stanka. U Splitu smo posjetili i fra Luku Livaju, bivšega frankfurtskog župnika. Putovanje nije uopće bilo dugo. Uz veselu pjesmu, sadržajnu molitvu i raznoliku igru vrijeme nam je prošlo čak prebrzo.

Na našem putu duhovne i kulturne obnove pratili su nas i tumačili domovinu s. Vida Hrsto, vjeroučiteljica, fra Stanko Dotur, voditelj i vozač g. Marinko Hrkać. Kombi nas je uglavnom dobro služio. 20. 10. navečer sretno smo se vratili k svojim roditeljima u Frankfurt. Sada već mislimo na dogodišnju biblijsku olimpijadu.

V.Š.

Tragom zapisa titogradske „Pobjede“

Umjesto priznanja, drski napadaj

Svjedoci smo u zadnje vrijeme nekoliko žestokih napadaja na svećenike u domovini i pokušaja da ih se osudi prije izrečene sudske presude. Mnogi su vjernici uznemireni činjenicom da je tim napadajima dan tako veliki publicitet u društvenom tisku u cijeloj zemlji.

Dok smo sa čuđenjem čitali o tim napadajima, najednom se zaprepastismo da smo i sami postali meta tih napadaja i osuda. AKSA od 21. 9. 1984. donijela je o tome kratku vijest. Potrudili smo se da dobijemo originalni članak iz titogradske „Pobjede“ od 16. 9. 1984., odakle je AKSA preuzela tu vijest. „Ko se krije ispod mantije“ naslov je članka iz serije „Zapisi iz Štutgarta“/1/ koji je potpisao Mišo Drašković. Uz članak se nalazi fotografija crkve Sv. Eberharda u kojoj se svake nedjelje u 15,00 sati drži sv. Misa za oko 2.000 hrvatskih katolika, a ispod fotografije piše „Mise mržnje: Crkva u Kennig štraseu“. U članku, među ostalim, piše: „Naši zemljaci kažu da se najveći broj neprijatelja Jugoslavije u Štutgartu nalazi u mantijama. Naime, katolička crkva kod Željezničke stanice u Štutgartu, u Kenig štraseu, glavno je mjesto gdje se okupljaju i odakle djeluju elementi ustaške emigracije. Kler okuplja jedan broj mladih radnika kojima se uliva neprijateljstvo prema Jugoslaviji. Mise se često pretvaraju u časove mržnje prema našoj zemlji.“

Eto tako smo mi trojica niže potpisani – sva trojica hrvatski dušobrižnici u Stuttgartu i članovi južnohrvatske franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja – na ovako drzak način proizvoljno napadnuti i teško uvrijeđeni bez ikakvih dokaza.

Taj drski, bezrazložni, neutemeljeni i nedokazani napadaj na nas u cijelosti odbacujemo i energično protestiramo protiv autora spomenutog članka Miše Draškovića i ured-

ništva titogradske lista „Pobjeda“ uz zahtjev da se u istom listu ta lažna inkriminacija protiv nas demantira.

Izjavljujemo da se ne bavimo nikakvom politikom i da naše Mise nisu „Mise mržnje“, nego Mise ljubavi, mira i prijateljstva. Pomažemo i ublažujemo težak život u tuđini svim našim ljudima, katolicima i nekatolicima. Okupljamo oko 1.000 hrvatske katoličke djece i mladih na vjeronaučnu pouku i trudimo se da ne izgube vjeru svojih otaca, da ne zaborave svoj materinski jezik, da nauče nešto od svoje bogate duhovne i kulturne baštine... I, umjesto da nam se dade priznanje za taj mukotrpan rad, mi smo eto najdrskije napadnuti. Pa, što je previše, previše je!

Dajemo, inače, do znanja da smo građani i državljani SFRJ-e, da imamo normalnu putnicu, da svake godine provodimo godišnji odmor u domovini i da nas nikada nitko nije pozivao na odgovornost. Budući da nam je savjest čista, to ćemo i unaprijed činiti.

p. Pavao dr. Žmire, p. Marinko Vukman, p. Ante Bilic

BERLIN

Na izvedbi „Nikole Šubića Zrinskog“

Opera Hrvatskog narodnog kazališta iz Zagreba gostovala je 13. i 14. listopada 1984. godine u Berlinu, točnije u istočnom dijelu nekadašnjeg njemačkog glavnog grada. Tri naestog listopada izveli su zagrebački umjetnici tragičnu operu „Nikola Šubić Zrinski“ Ivana pl. Zajca, a četrnaestog Bellinijevu „Normu“. Saznavši za gostovanje Zagrebačke opere Hrvatsko kulturno društvo „V. F. Mažuranić“, koje u prosincu slavi petu obljetnicu postojanja i koje djeluje pod pokroviteljstvom Hrvatskog dušobrižničkog centra u Zapadnom Berlinu, stupilo je odmah u akciju. Nabavljene su ulaznice i oko stotinjak članova društva prisustvovalo je nesvakidašnjem događaju: izvedbi „Nikole Šubića Zrinskog“ pod tuđim nebom, ali na hrvatskom jeziku. Povijesni događaji opjevani u ovom poznatom Zajčevom djelu dozvali su nam u pamet teške trenutke naše povijesti. Poseban dojam ostavile su na sve nas dvije slike: zakletva Zrinskoga i pojava zastave s hrvatskim grbom u trećem činu. Na svršetku buran i zaslužan pljesak svim izvođačima, a posebno Anti Mijaču, Ferdinandu Radovanu, Blaženki Milić i Branki Beretovac.

Mišljenja smo da bi bilo potrebno da naši ljudi poču češće u operu, da dožive ljepotu umjetnosti i da saznaju kako su mnogi pjevači svjetskoga glasa – R. Pospiš, K. Cigoj, Z. Prelčec, F. Petrušanec, T. Neralić i dr. – naše gore list. Spominjemo usput da je 1895. godine upravo operom „Nikola Šubić Zrinski“ otvoreno Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu.

Ivek Milčec

P objednici na biblijskoj olimpijadi – Frankfurt VII – pred Gospinim i Franjinim likom u Hercegovini

Socijalni savjetnik...

Kako s 58 godina u mirovinu?

Zakon o mogućnosti odlaska u mirovinu s 58 godina ima za cilj da stariji radnici odlaskom u mirovinu ustupe radno mjesto mladim, nezaposlenim radnicima. Ovaj zakon ne daje **pravo** nego samo mogućnost na prijevremeni odlazak u mirovinu. To znači da ovaj zakon ne primorava poslodavca da se složi s prijevremenim umirovljenjem radnika. Isto tako, nitko ne može radnika koji navrši 58 godina natjerati silom u mirovinu.

Dva načina odlaska u mirovinu

a) Ukoliko je određeni sindikat to pitanje regulirao tarifnim ugovorom, tada radnici dotične privredne grane mogu, ukoliko žele, s navršanih 58 godina ići u mirovinu. Ovdje poslodavac nema drugog izbora, nego dotičnom radniku odobriti odlazak u mirovinu, a mjesto njega mora zaposliti drugog radnika.

b) Kako neki sindikati nisu riješili ovo pitanje svojim tarifnim ugovorima sa

strukovnim udruženjima radnika, ne postoji obaveza dotičnih poslodavaca da odobri radniku odlazak u mirovinu. Ovdje se radi o dvostranom dogovoru između radnika i poslodavca. Ukoliko poslodavac dade svoju suglasnost za prijevremeni odlazak u mirovinu, tada radnik može ići u mirovinu; u protivnom, radnik mora raditi do navršene 63 godine kad ima pravo postaviti zahtjev na prijevremenu starosnu mirovinu. Mogućnost odlaska u mirovinu s 58 godina predviđena je od 1984. do 1988. To znači, oni radnici koji su rođeni između 1926. i 1930. mogu koristiti ovu mogućnost.

Kao prvi uvjet je starost od 58 godina. Daljnji uvjet odlaska u mirovinu je da dotični radnik radi i plaća doprinose najmanje 36 mjeseci u posljednjih 5 godina.

Mirovina mora biti najmanje 65% od prosjeka bruto zarada posljednjih 6

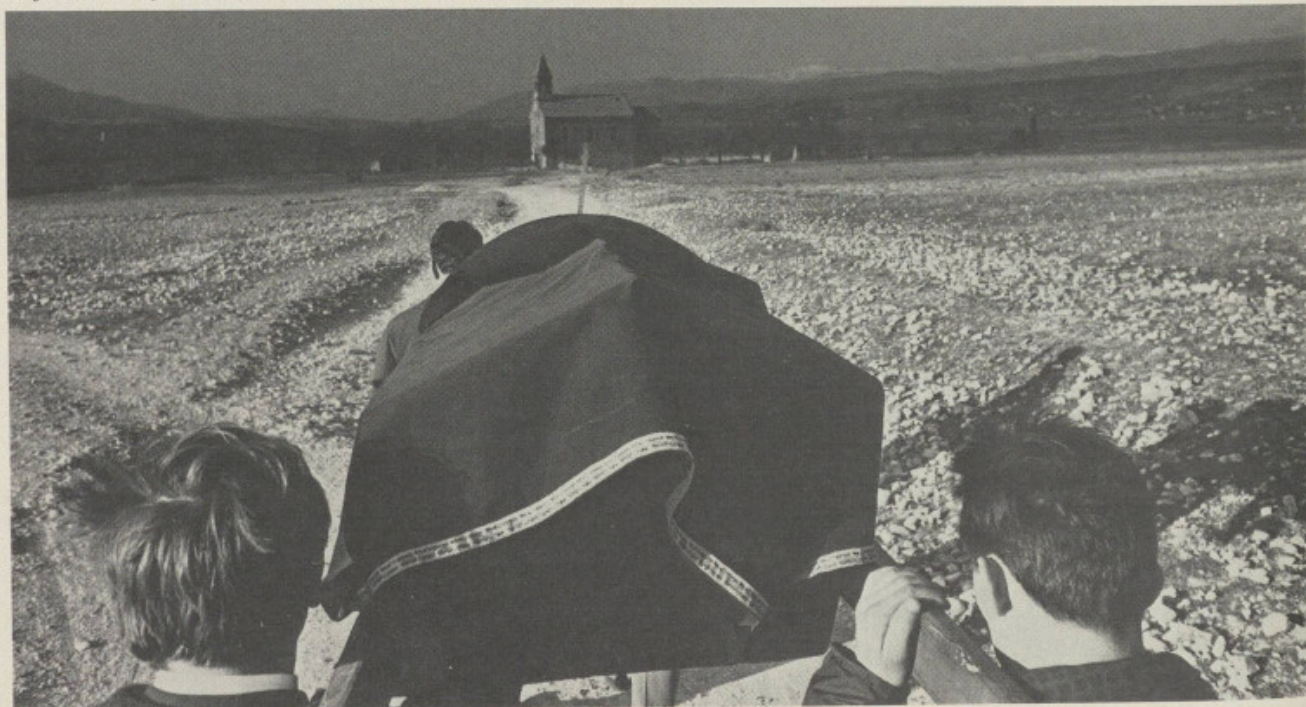
mjeseci. To iznosi otprilike 70% neto zarade. U zaradu se ne uračunavaju prekovremeni rad, noćni rad, rad za vrijeme praznika i sl. Radnik s poreznom grupom III/0 i mjesečnom bruto zaradom od 1.800 maraka, nakon odbitka doprinosa za socijalno (rentno) osiguranje, te doprinosa za nezaposlene i poreza na dohodak, dobit će mirovinu u iznosu od 964 marke. Ukoliko je bruto zarada iznosila 2.200 maraka, visina mirovine će iznositi 1.139 maraka itd.

Ovu mirovinu isplaćuje poslodavac kod kojeg je radnik imao posljednje zaposlenje. U određenim slučajevima to može biti i određeno udruženje poslodavaca.

Ukoliko bi poslodavac nakon izvjesnog vremena doživio konkurs, tj. stječaj, tada daljnju isplatu vrši udruženje poslodavaca, a ukoliko ovog nema, daljnju isplatu vrši Savezni ured za rad (Bundesanstalt für Arbeit).

Tmurnost života upućuje na vedrinu neba

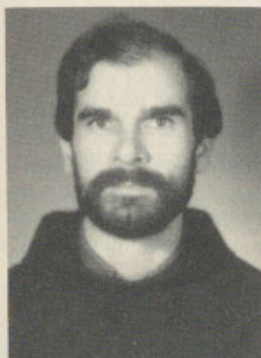
Svetkovina Svih svetih, Dan vjernih mrtvih, blagdan Krista Kralja, dani Došašća i tmurna, maglovita jesen dozivlju vjernicima u pamet svu zbilju života i smrti, vremena i vječnosti. Samo onaj kršćanin koji živi i umire s križem Isusovim u svojoj Crkvi može biti siguran da će se „raspadljivo obući u neraspadljivost i smrtno u besmrtnost“ i da će postati sudionik onoga o čemu Pavao piše: Oko nije vidjelo, uho nije čulo niti srce ljudsko zaželjelo što je Bog pripremio onima koji ga ljube.

Vijesti iz Naddušobrižničkog ureda

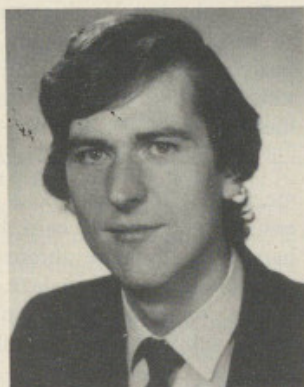
Promjene

Pater **Rafael Begić**, dosadašnji misionar u Wuppertalu, imenovan je 15. rujna 1984. godine voditeljem Hrvatske kat. misije u Frankfurtu. On je naslijedio oboljelog patra **Tihomira Grgata** koji je u frankfurtskoj misiji preuzeo službu subsidijara. Pater **Nediljko Norac-Kevo**, misionar u Münchenu, imenovan je vo-

P. Miro Modrić OFM

diteljem misije u Wuppertalu. U misiju München došla su dva nova misionara: p. **Miro Modrić** i p. **Ante Vučković**.

P. Ante Vučković OFM

U misiju Neuss stigla je pastoralna suradnica. To je s. **Nevenka Babić**, franjev-

S. Nevenka Babić

ka. S. **Cecilija Firić**, iz kongregacije Marijinih sestara, imenovana je 1. 7. pastoralnom suradnicom u misiji Göttingen.

S. Cecilija Firić

U Pforzheim je došao još jedan misionar. To je p. **Mihael Rodić**, salezijanac.

P. **Alojzije Duvnjak**, trećoredac, preuzeo je vodstvo misije Freiburg. On je naslijedio p. **Ivicu Badurinu** koji je imenovan misionarom u Offenburgu. Dosadašnji offenburški misionar p. **Nikola Nižić** vratio se u domovinu.

P. Alojzije Duvnjak TOR

Misija Augsburg dobila je dva nova misionara: p. **Stanka Banožića** i p. **Mirka Bagarića** te tri pastoralne suradnice franjevke: s. **Ceciliju Galić**, s. **Petronilu Vasilj** i s. **Marijetu Čavar**. Misionar p. **Đuro Globan** vratio se u Australiju.

Na mjesto s. **Aleksije Krištić** koja se vratila u domovinu došla je u misiju Düsseldorf s. **Gertruda Hrkać**, franjevka, a na mjesto s. **Majde Ravlić**, koja se ta-

S. Slavica Bezjak

kođer vratila u domovinu, u Köln je došla s. **Jelena Petković**, franjevka.

U misiju München došla je još jedna past. suradnica. To je s. **Slavica Bezjak**, franjevka.

P. Mihael Rodić SDB

Dok onima koji su pošli s hrvatske pastve u SR Njemačkoj od srca zahvaljujemo za sve što su učinili, dotle novodošlima želimo sretan početak i obilje Božjeg blagoslova.

Regionalni sastanci

Jesenski regionalni sastanci misionara i past. suradnika u SR Njemačkoj održat će se u studenome ove godine ovim redom:

- 9. 11. 1984.
6050 Offenbach, Marienstr. 36
- 12. 11. 1984.
7900 Ulm, Münchener Str. 1
- 13. 11. 1984.
4300 Essen, An der Bergbrücke 7
- 14. 11. 1984.
7500 Karlsruhe, Rüpuhrstrasse (misija)
- 15. 11. 1984.
8901 Königsbrunn, Blumenallee 25
- 21. 11. 1984.
2000 Hamburg, Schilinskystr. 14

Knjige knjige knjige...

Tuga posjećenih maslina

Na već pogolemu zalihu i izbor domovinskih knjiga pri Naddušobrižništvu u Frankfurtu, jesenas je prispjela otanja knjižica pjesama **Tomislava Antunovića**, pod naslovom „**Tuga za maslinom**”, koju je pjesnik objavio u vlastitoj nakladi, što će reći o svom trošku. Pjesnik nije ni slovca naveo o sebi, tko je i što je, ali se iz pjesama može nazrijeti da je čovjek s mora, i to iz **Kaštela**; daje u godinama, jer češće zapodjeva razgovor sa „sestricom smrću”:

*Na svoj pogreb pozvao sam
sve svoje grijehe i sva svoja dobra
djela,
sve prijatelje i sve neprijatelje,
ali one s trideset srebrenjaka u kesi
nisam pozvao.*

Ali za pjesnika smrt nije tuga golema, nego – maslina, njegova rođena i stara kaštelanska maslina, koje više nema:

*Vjerujte mi, ni za čim ne tugujem, ni
za čim:
ni za minulim godinama, ni za ijednim
dnevom;
ni za ijednom noći, ni za mladošću ne
tugujem;*

*ni za djetinjstvom uz djedovo ognjište
provedeno,
ni za mrtvima ne tugujem jer i ja ću k
njima.
Ni za čim ne tugujem, jedino za pos-
jećenom maslinom,
jedino za njom tugujem.*

Antunović naizmjenice pjeva na književnom hrvatskom jeziku i na svojoj kaštelanskoj čakavštini. Stih mu je čas slobodan, čas vezan, pa po jeziku i obliku podsjeća na predratne hrvatske pjesnike (Lendića, Kornera, Hrastovca, Nikolića i druge), okupljene oko „Lirike grude”, čije je geslo bilo: „K selu!”. Antunović iz svojih Kaštela, koja više nisu selo a nisu ni grad, pjeva onima koji su privremeno u tuđini, ali ih ne poziva da se vrate, nego tuguje za njima kao i za posjećenom maslinom:

*Nedjelja. Tmurno popodne. Rana
jesen. Tuđina.
Lutam tim tuđinskim gradom, ja
putnik osamljeni.
Na starom trgu stara crkva – katedrala
Iz koje začuh pjev, pjev rodne mi
domaje.
Uđoh razdragan. Misno slavje.
Hrvatska misa.
Na okupu, jednom tjedno, kutak
domovine.
Na oltaru šest gorućih svijeća i
trobojka
Uokolo šest ministranata, djeca
hrvatskih nadničara.*

„**Rajska Djevo**” svi pjevaju i ja s njima, tužan.

*Djeca čitaju misna čitanja i molitvu
misnu
Na našem jeziku, materinskom,
hrvatskom,
I uvidjeh, ta naša djeca ne znaju svog
jezika.*

*I očitih bol rane koju nikomu nisam
otkrio.*

*Skupio sam se u svom jadu, tužan,
dušu stiskao*

*I srce, da je suza potekla umjesto
molitve.*

*Komu takvu žalost reći i gdje je
zakopati?*

*S čuvstvom kao da živim pod kamenom
Želio sam da se zemlja, ta tuđa zemlja
Poda mnom otvori, da propadnem, da
me nema,*

*Da me nema radi djece naše otuđene,
odnarođene. („Nedjelja u tuđini”)*

Dobar dio ove zbirke pjesama posvećen je „onima u tuđini”. Dva spleta pjesama na čakavskom („Materina pisma sinu na radu u tuđini” i „Tuđa zemlja tuga je golema”) te „Moj život uz roditelje”, u sedam pjesama o tome kako učenici VIII. razreda doživljavaju odsutnost svojih ili svoga roditelja u tuđini i obratno. Na obje strane pjesme su natopljene beskrajnom tugom za posjećenim maslinama, iz čijih će panja možda jednom ipak izbiti poneka mladica. Cijena: 10,- DM.

„Hrvati u Nevigesu” (II)

Knjižica na početku donosi popis svih misija koje hodočaste u Neviges. U predgovoru prireditelj ističe povezanost Hrvata s Gospom u Domovini i u svijetu. Zatim slijedi najstariji tekst molitve Bezgrešnoj s poleđine slike u Nevigesu. Hrvatski kardinal Franjo Kuharić upućuje iseljenicima riječ okrepe i utjehe naglašavajući kako u nekim dijelovima domovine vjernici hodočašće nazivaju i „Božji put”. Kardinal posebno naglašava sadržaj svakog pravog hodočašća: istinsko slavljenje sakramenta pomirenja i euharistije pod vodstvom Marije. Upravitelj svetišta p. Bernardin Schröder na njemačkom jeziku kratko pozdravlja hrvatske hodočasnike. Posebno se ističe kratka, ali sadržajno bogata sinteza p. Josipa Solde o povezanosti Hrvata s Marijom kroz trinaest stoljeća naše povijesti. P. Soldo počinje onim toliko poznatim riječima:

„**Dušu duše Hrvatske, Isusova Mati/ Zvijezdo naših stradanja, ne prestani sjati!**” Zatim pisac citira poznatu misao velikog hrvatskog kipara Ivana Meštrovića iz njegove poslanice hrvatskom narodu 1938. prigodom posvete crkve u Biskupiji: „Naša je zemlja sačuvala uspomene naše, a naša Gospa lozu našu”. Kroz stoljeća obraćali su se naši predci Mariji. Dosta se sjetiti molitve začinjavaca. Iza prikaza p. Solde priređivač knjižice iznosi ukratko povijest Nevigesu i hrvatskih hodočašća u Neviges. Zatim slijedi kratka pouka i priprava te obred sakramenta pomirenja. Vlč. Živko Kustić napisao je križni put koji se moli u Nevigesu s centralnom temom: **Krist – Križ – Marija u hrvatskoj povijesti**. On u kratkom prikazu „Povijest-Euharistija-Marija” postavlja pred „rasutu baštinu” primjer Mojsija i njegov uspjeh po pouzdanju u Boga. Kustić ističe paralelnost između Mojsijeve pothvata i onoga što ga za iseljenu

djecu čini Hrvatska Crkva. U molitvi euharistijske obnove kard. Franjo Kuharić još jednom se obraća iseljenicima. Na kraju knjige nalaze se euharistijske i marijanske pjesme te mali zemljovid koji upućuje kako stići u Neviges.

Nadamo se, a nada se i iseljeničtvo, posebno u Zapadnoj Njemačkoj, da ova knjižica označava početak onog što smo toliko očekivali. A to je da se vidi da smo i u svijetu ostali pobožni svojoj Majci i zaštitnici. Očekujemo da se pojave vodiči po drugim svetištima ili još bolje vodič po svim svetištima gdje se Hrvati okupljaju, sa svim važnim podacima u jednoj jedinici knjižici. Neka se tako otme zaboravu vjera hrvatskog naroda u Krista i njegova pobožnost prema Mariji. Svaka čast poduzetnom izdavaču i prireditelju, jer ova knjižica, mala naizgled, ima veliko značenje.

Cijena: 10,- DM.

Hrvatin Daleković

Pod mrtvačkim jastukom krunica i molitvenik

U misijskoj kapelici skupilo se par žena i nekoliko ukućana koji su poznavali pok. Ivu pa došli na njezinu 'mrtvačku Misu'. U sakristiji obukao fra Jure misno ruho, uz njega penzioneri i subrača fra Luka i fra Gabro. „Nu, kad ćeš ti, Luka, na onu stranu?“ bockaju jedan drugoga. „Fala Bogu, ja još mogu odat, ne šepam ka' ti po gradu!“ uzvraća drugi, „al ako me Bog zavik pozove, povešću i tebe da mi u nebu ima ko ministrirat!“ „Braćo, više ozbiljnosti! Ajd idemo!“ veli fra Jure pa korakne između njih u kapelu.

„A eto“, počne svečano fra Jure, „braćo i sestre, ajde da se sitimo duše drage pokojne Ive, čije je tijelo sad u crnom autu na putu do rodne Zagore. Stara crkvena himna, koja se pri' pivala oko katafalka na Misi za pokojne ovako glasi: 'Dies irae, dies illa', što je na rvackom: 'Onaj dan bit će dan srdžbe', a misli se na posljednji sud. Pa daj da se pomolimo, kako bi Iva mirno dočekala sud Božji!“

Dok žene nižu zrna krunice pa samo s pol uha slušaju fra Jurine riječi, vidim Ivu kao sad pred sobom. Kod mnogih naših žena, pa i kod Ive, koja je prije 20 godina stigla u Njemačku, onako u grubim cipelama, širokoj suknji i s maromom na glavi, događala se ubrzo prava metamorfoza: postale 'gospoje' – krzno zimi, kostimčić ljeti, uske cipelice i kakva torbica u žuljevitim rukama. Ali život tih naših jadnica nije ispočetka bio med i mlijeko. Od zore do mraka grbile su leđa pa prale hodnike i zahode bolnica i hotela, spavale po tri u tavanskoj sobici, sve to za 200–300 maraka. Mnoge su u tuđini strašno trpile od samoće i nostalgije za kućom. Uvečer bi pale umorne na krevet, gledale možda onih par uspomena koje su donijele sa sela, pa tiho plačući zaspale.

Iva je također isprva tugovala, ali se ubrzo sjetila zašto je došla iz Dalmacije u Njemačku. U bijednoj kamenjari ostavila mjaku udovicu s četvero nezbrinute braće. Bila je jedna od onih žena kojima sudbina bez prestanka gura na pleća brige cijelog svijeta. Prvo, ško-

lovanje sitne braće, onda nužni popravak kućice, pa se braća morala ženiti i naći u gradu stančić, a sve to košta novaca – i tko će drugi nego Iva? Nije nikad mislila na sebe: niti se udala, niti stekla štogod većeg za sebe.

Kad ono par maraka od posla u bolnici nije bilo dosta da štogod pošalje materi i braći, raspitala se ona pa ubrzo otkrila, da za vrijednu ženu u Njemačkoj novac leži na ulici i da treba samo zrgbiti leđa pa ga pobrati. Dok su druge žene uvečer kukale za djecom ili mužem u domovini, Iva našla neki ured, pa onda još jedan, ka'mo je iza posla u bolnici išla par sati čistiti. Kad više nije pješke stizala na vrijeme od jednog 'roka' do drugog, kupila stari bicikl pa jurila kao na utrka-ma kroz velegrad od posla do posla.

S vremenom je postala tvrda, poslovna, skora škrtka, odsutnog pogleda. „A ko ima vrmena za udaju ili zabavu?“ branila se oporo kad su je kolegice pozivale da s njima malo izađe.

Primijetio i fra Jure na njoj tvrdoću pogleda pa je jedne nedjelje poslije Mise zaustavi, dok se već htjela uspeti na svoj bicikl: „Ma biži, Ive, kako se usudiš voziti bicikl kroz oni pakleni saobraćaj! Ja se plašim veću tramvaju! Ma reci, isplati li se sve to? Mogla bi se polako vratiti doma – i u Splitu ima posla za vridno čeljad!“ Iva, postarana, neudata, stalno u brizi za majku i braću, samilosno se nasmije: „Moj fra Jure, eto si ostarija, al nisi spozna život bidnog naroda! Radila sam ja i u Splitu. 'Dođi, ive, sredi mi stan, neće ti bit zabadav!', govorili Splićani. Kad tribalo platiti, onda se oni čude: 'A zar nisi u mene popila i pojila šta si tila – kake pare tražiš?' A ovdje ti Švabo da ključ ureda, svršiš mirno svoj posao, a svakog prvog te čeka na pisaćem stolu bušta s čistim markama.“

Nije Iva sigurno jedina među našim ljudima, koja je, u najboljoj namjeri, s vremenom zaboravila i sebe, i srce, i dušu, a neki i Boga, pa mislila da je gomilanje novca najsigurnija glavnica na svijetu. Svi mi jurimo za markama kao za spasom duše, dok se jednog dana, onog 'da-

Ivo Hladek

na srdžbe Božje', ne nađemo pred strogim sucem.

Nakon dvadeset godina truda, štednje i samoće, vraćajući se kasno noću s posla, upala Iva s biciklom među tramvajske šine, pala i malo se povrijedila. Iako liječnici nisu ništa opasnog pronašli, ona se nije više dizala nego venula kao trava bez kiše. Jednostavno, nije više imala volje da dalje ovako živi. Nakon što je zbrinula braću i sahranila majku, pa postala tako reći 'arbjacloz', uhvatila je čežnja za mirom, oslobođenjem, za Bogom i rajem. U selo se nije htjela niti mogla vraćati, iako je godinama sanjala o tome kako će je mater i odrasla braća objeručke primiti kao umornog borca koji se vraća u domovinu poslije teške bitke. Ali, eto, braća se njezinim žaljevima iškolovala, poženila i raselila, a stara kućica opustjela.

Jednog je jutro njemačka kolegica nađe mrtvu na krevetu, a pod jastukom krunica, izlizani molitvenik i štedna knjižica. Kako je od bolesničke blagajne imala pravo na posmrtninu, dali smo je mrtvačkim kolima odvesti u domovinu i sahraniti na njenom župnom groblju.

Iza mrtvačke Mise zapali fra Jure debelu svijeću pa završi: „Dragi moji kršćani, eto nam tako Iva otišla u nebo, pa nek ova svića izgori za njenu dušu i za nas grišnike. Amen!“

Skidajući u sakristiji misno ruho, veli fra Jure subraču: „A eto, bija sam mlad fratar kad je pokojna Iva došla prid dvaest godina amo – a sad je evo ošla!“ Fra Gabro namigne Luki: „Jes, bija si onda još mlad, jedva kaki pedesetipet godina!“ Fra Luka zapali cigaretu: „E, braćo brez ikake šale, i naše vrme nije daleko. Milosrdni Bog nek nas primi sve na oni dan srdžbe u svoj lipi raj!“

Fest der Nationen in Waiblingen

Ökumenischer Gottesdienst am 23.9.1984 in der Michaelskirche
Ansprache des evangelischen Pfarrers Günter Teichgraber:

„Herr unser Herrscher, wie gewaltig ist dein Name auf der ganzen Erde; über den Himmel breitest du deine Hoheit aus“ (Psalm 8).

Herr, unser Herrscher, wie gewaltig ist dein Name in allen Ländern! Wir stellen Fragen. Wir fragen dich, Gott: ist dein Name denn gewaltig in einem Land, wo der eine Teil von Menschen, von Europäern, Gewalt hat über einen anderen Teil, eine Minderheit von ebensolchen Europäern, wo Leute mit Namen Friedrich oder Grete Rechtsgewalt ausüben über Leute mit Namen Giovanni oder Elena oder Iwan oder Halem, statt sie als Mitbewohner derselben Erde zu behandeln? Als Mitbürger Europas!?

Wir stellen dir Fragen, wir stellen uns Fragen, Wissensfragen auch für andere, nicht Anwesende. Und wir bitten dich, Gott, in diesem Land, wo sogar Gewaltige deinen Namen in ihrem Schilde führen: Schaffe dir Lob in allen Ländern, diesseits und jenseits der Ländergrenzen in Europa. Schaffe dir Lob aus dem Mund der Kinder und Säuglinge – aber nicht nur aus dem Mund der bis zu sechsjährigen Kinder, denen die Gewaltigen gerade eben noch gestatten wollen, dem Familienvater nach ins Land zu kommen. Schaffe dir doch Lob auch aus dem Mund der Sieben- und Vierzehnjährigen! Du hast doch nicht gesagt, dein Lob sollte hier nur von Zungen kommen, die von frühester Kindheit an die schwierige

Sprache dieses Landes gelernt haben. Und sogar du sprichst, soviel ich weiß, schon länger griechisch oder italienisch als deutsch.

Jesus hat uns deinen Namen bekannt und vertraut gemacht als unseren Vater, und Jesus ist doch wohl auch kein deutscher Name? Oder ist Jesus womöglich in Deutschland ein Ausländer – mit begrenztem Nachzugsrecht?

Gott mit dem gewaltigen Namen, mach uns Jesus klar, daß die Erde in dem unermeßlichen Universum, dieser winzige kleine Planet, doch unsere gemeinsame Heimat ist! Schärfe es uns doch durch die Lehrer aller Religionen ein, daß der Wortlaut in der Bibel nicht heißt: Was ist ein Türke, daß ein deutscher Verwaltungsbeamter ihn beachten soll, und was ist ein Ausländerkind, daß es vor der Durchsetzungskraft eines deutschen Gesetzesparagraphen etwas zu melden hätte?

Sondern daß der richtige Wortlaut nun eben doch heißt: Was ist der Mensch, was sind wir Menschen alle, und nicht nur wir Europäer, daß du an uns denkst, und unsere Kinder, daß du dich ihrer annimmst?

O ja, du hast dich ja unser angenommen, unser in den sogenannten christlichen Ländern Europas, du hast uns in einem Maße angenommen, daß wir uns schon schämen müssen, und du hast uns als Herrscher eingesetzt, beinahe über die ganze Welt, nämlich über die

sogenannte dritte und vierte Welt, und hast uns die Hungernden der Erde zu Füßen, die armen Lazarusse an die Schwelle unseres Hauses gelegt.

Nein, verzeih, so heißt es nicht und so hast du es nicht gemeint, nicht einmal so, daß wir die Tiere der Erde, die Fische und Vögel und Pflanzen niedertrampeln dürften, sondern daß wir auf dem mitgeschöpften Leben stehen mit unserem Leben, und wissen: wenn wir es kaputt machen und nicht bewahren, dann stürzen wir selbst ins Bodenlose. Du wolltest, daß wir das Haus der Welt solidarisch verwalten als dir verantwortliche, von dir mit Menschenwürde begabte Haushalter, als Menschen, Mütter und Väter, Männer und Frauen, deine Kinder!

Aber leider, Gott, dir sei's geklagt, ist das zum Teil noch Zukunftsmusik! Denn was hilft es dem Menschen zu seinem Menschsein, wenn das, was er da beherrscht, nur Automobile und Fernsehapparate, nur Atomkraft oder die Rechengeschwindigkeit von Computern ist? Was nützt es ihm, wenn das, was er beherrscht, nicht auch der Haß und das Vorurteil gegenüber dem Fremden ist? Was zeichnet seine Herrschaft über den Himmel, den Mond und die Sterne aus, wenn er sich auf der Erde beherrschen läßt von nationalistischer Überheblichkeit? Wie steht ihm die Überlegenheit über Schafe, Rinder und Maschinen zu Gesicht, solange er sich als Nutztier und Wegwerfmaschinen teilweise, über die ganze Erde, immer noch – Mitmenschen hält?

Darum hoffen wir zu Gott, daß die Zukunftsmusik dieses Psalms von der Würde und Solidarität aller Menschen über das heutige Fest der Nationen hinaus in den Alltag dieser Stadt und dieses Landes hineinwirkt. Verschaffe du deinem Namen Gewalt, besonders unter denen, die sich auf ihn berufen, der du Gott bist in allen Ländern, fange in den europäischen Ländern und unter ihren Bewohnern damit an!

Was wünschen sich die Ausländer von deutschen Nachbarn?

An eine Gruppe junger ausländischer Mitbürger in Offenbach wurde, anlässlich der Woche des ausländischen Mitbürgers 1984, die Frage gestellt: was wünscht Ihr Euch von Euren deutschen Nachbarn? Ihre Antworten:

Wir wünschen uns von unseren deutschen Nachbarn:

• daß die Ausländer und die Deutschen an ihren Arbeitsplätzen, in ihren Wohnungen und in der Schule die gleichen Rechte haben;

• daß ausländische Familien mit vielen Kindern mehr geschätzt und geliebt werden als Hunde;

• daß man sich gegenseitig mehr und besser versteht und kennenlernt auf kulturellen, geschichtlichen und sprachlichen Bereichen;

• daß man im Menschen nicht nur die Arbeitsmaschine sieht, sondern Mitmenschen mit Gefühl, eigenem Willen und Würde;

• daß die Deutschen nicht vergessen, in welcher großen Zahl auch sie Ausländer waren;

• daß der Mensch als Persönlichkeit wichtiger ist als seine Hautfarbe, Mentalität, Kultur, Nationalität und Religion;

• daß kein Deutscher vergißt wie es ohne Ausländer kein Europa geben kann;

• daß wir nicht nur in der Kirche wie Brüder und Schwestern uns verstehen, sondern auch im täglichen Leben.

Postvertriebsstück D 2384 E Gebühr bezahlt:

Schohl + Klug Druckerei GmbH · 6082 Mörfelden-Walldorf 1